БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 179 (6614)
СЕНТЯБРИИН 6
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Эбэй хэлсээнүүдые хэхэ һанал бодол илан мандаг лэ (1-дэхи нюур).

Р. Жигжитов. — Паровоз бүтээлгын заводто (1-дэхи нюур).

ТАРЯА ХУРЯАЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИИЕ ҮДЭРҺӨӨ ҮДЭРТЭ ТҮРГЭДХЭХЭ: Ш. Биликтуев.—Олоной эдэбхи. П. Дамдинов. — Механизаторнуудай эршэтэ ажал (2-дохи нюур).

ТАСС-эй мэдүүлгэ (2-дохи нюур).

Советскэ хүнүүдэй ажана һайн байдал тухай анхарал оролдолго—партийна организацинуудай тон шухала уялга мүн (2-дохи нюур).

Е. Беломестнова. — Племенной фермэнүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха (3-дахи нюур).

М. Минеев. — Республиканска бурят дунда һургуулида (3-дахи нюур).

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД (3-дахи нюур).

Гунга Чимитов. — Л. Н. Толстойн дурасхаалта газарнуудаар (3—4-дэхи нюурнуудта).

Ц. Мункуев. — Агын һонинууд (4-дэхи нюур).

Студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс дүүрэбэ (4-дэхи нюур).

Баруун Германидахи һунгалтын урда тээ (4-дэхи нюур).

Уласхоорондын асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхын түлөө

Манай агуухэ Советскэ Союз коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэтээ хамта, эб найрамдалай политикые сэхэ шууд ба батаар бэелүүлнэ.

Советскэ гүрэнэй эб найрамдалай политика хадаа манай арад зоной ба эб найрамдал хүсэдэг бусад бүхы арадуудай тон шухала интересүүдтэ харюусадаг зүб политика байһан дээрэһээ хамаг бүхы арадуудта инаглагдадаг, хүндэлүүлдэг болоо.

Уласхоорондын байдалай мүнөө үеын арсалдаата ба шиидхэгдээгүй ямаршье асуудалнууд тэрээндэ хабаатай оронуудай хоорондо эбэй ёһоор хэлсээ хэлгээр шиидхэгдэжэ болохо юм гэһэн бата найдалга дээрэ үндэһэлэгдэнэ, Советскэ правительствын ябуулжа байгаа гадаадын политикые манай ороной ажалшад дүүрэнээр һайшаана.

Советскэ Союзаар толгойлуулагдаһан эб найрамдалай, демократиин лагериин эдэбхи түгэс, эрид шууд тэмсэлынь аша туһа үгэжэ эхилэнхэй. Дайнай үнгэрһэнһөө хойшо найман жэлэй турша соо уласхоорондын оршон байдал улам хурсадажа байһанаа һүүлэй үедэ анха түрүүшынхеэ зарим тэды зөөлэржэ эхилбэ.

Корейдэ эблэрэлгын хэлсээе баталһан ушар эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүдэй агуухэ илалта болоо. Энэ эблэрэлгые манай ороной болон бүхы дэлхэйн арадууд түйлай ехэ баяртайгаар угтаа. Эб найрамдал хүсэдэг бүхы дэлхэйн олон миллион хүнүүдэй дура зоригынь мүнөө саг үеын асари ехэ хүсэн боложо дай үүдхэгшэд тэрээниие тоохо баатай болоо гэжэ Корейдэ эблэрэлгэ түйлаһан ябадал харуулаа.

Уласхоорондын ямаршье орёо бэрхэтэй проблемэнүүдые хэлсээ хэлгээр шиидхэгдэжэ болохо байһыень эб найрамдалай тала баригшадай энэ илалта элеэр гэршэлбэ.

Советскэ гүрэнэй сэхэ шууд хэмжээнүүдые абаһанай ашаар Берлиндэ болоһон дай үүдхэгшэдэй хорото аашые усадхалга хадаа тэрэшэлэн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай тала баригшадай шухала илалта болоо.

Уласхоорондын арсалдаата проблемэнүүдые хэлсээнүүдэй ёһоор шиидхэхын тулада үргэн кампани эхилхэ гэһэн эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Будапештскэ сессиин шиидхэбэринүүдые орон бүхэнэй үнэн бодолто хүнүүд һайшаан дэмжээ. Эдэ шиидхэбэринүүдэй тунхаглагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн саг соо Англида, Индидэ, Франциде, Италида, США-да, Японидо, Германида ба бусад олон гүрэнүүдтэ гүрэнүүдэй хоорондохи арсалдаата асуудалнуудые хэлсээнүүдэй ёһоор шиидхэхэ эрилтэ табиһан хүдэлөөн элдэб формотойгоор, үргэн далайсатайгаар ябажа байна.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй эдэ шиидхэбэринүүдые манай ороной, Хитадай Арадай Республикын, арадай демократиин бүхы оронуудай арадууд нэгэн һанаалаар дэмжээ.

Эб найрамдалые хамгаалгын республиканска, хизаарнуудай болон областьнуудай комитедүүдэй түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар һаяхан боложо дүүрэһэн эб найрамдал хамгаалха Советскэ Комитедэй пленум хадаа арсалдаата асуудалнуудые хэлсээ хэжэ журамшуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй шиидхэбэринүүдые һайшааба.

Советскэ арад хүсэрхэлэй политикые тон эбсэшэгүйгөөр буруушаадаг. Советскэ хүнүүд корейскэ проблемые, германска ба японско асуудалые болон Австритай эбэй договор баталалгые эбэй ёһоор, үнэн зүбөөр шиидхэхые дурадхана. Мүн бүхы оронуудай эб найрамдалай тала баригшадтай хамтадаа советскэ хүнүүд арадуудай үмэнэхи уялгаяа Уставайнгаа ёһоор бэелүүлхыень ба Хитадай Арадай Республикые Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин гэшүүн болгожо абахыень Нэгэдэмэл Нацануудай Организациһаа эрид шангаар эринэ.

Бүхы ороной арадууд эб найрамдалые сахин хамгаалхаар эрид шиидэнги байна. Гэхэ зуура, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй хажуугаар, мүн жэгшүүритэ замаар ябадаг, дай үүдхэлгын политикые эрхилдэг хара хүсэнүүдэй дэлхэй дээрэ би байһые мартажа болохогүй. США-гэй хархис этэгээдүүд лисынмановска бүлэгтэй нэгэдэжэ, Корейдэхи эблэрэлгые эбдэхын, арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэлгые таһалдуулхын тула хорото хара ябуулгануудые хэжэ байна. США-гэй агрессивнэ бүлэгүүд дэлхэйн бүхы хубинуудта сэрэгэй шэнэ базануудые байгуулна, яаралтайгаар зэбсэгжэлгые шангадхана, манай советскэ гүрэн ба арадай демократиин оронуудта эсэргүү шпионско, хорололгын, хардалга гүрдэлгын хүдэлмэри ябуулна. «Эдэ условинуудта бүхы оронуудай эб найрамдалай тала баригшад һэрэмжэеэ дээшэлүүлхэ ёһотой. Бүхы арадуудай уялга хадаа эб найрамдал хамгаалха ажал-ябуулгаяа шангадхаха ябадал болоно» — гэжэ эб найрамдал хамгаалха Советскэ Комитедэй пленум резолюци соогоо тэмдэглэнэ.

Бүхы советскэ арад, тэрэ тоодо манай Бурят-Монголой ажалшад эб найрамдал аршалан хамгаалха эрид зоригтой байна. Бурят-Монголой бүхы ажалшад Советскэ правительствын, Коммунистическэ партиин эб найрамдалай гадаадын политикые үнэн зүрхэнһөө һайшаана.

Районуудай, аймагуудай, предприятинуудай, МТС-үүдэй, совхоз болон колхозуудай, эмхи зургаануудай партийна, комсомольско болон олониитын бусад организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, Советскэ правительствын гадаадын политикые арад ниитэдэ тайлбарилха, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй шиидхэбэринүүд болон эб найрамдал хамгаалха Советскэ Комитедэй пленумэй резолюциие предприяти, колхоз, эмхи зургаан, һургуули бүхэндэ, ажалшадай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ үргэнөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые хэлсээ хэжэ эбэй ёһоор шиидхэхэ гэһэн һайшаалта зорилготой энэ кампанида манай республикын ажалшад эб найрамдалай тала баригшадай эдэбхитэйгээр хабаадажа, шэн зоригто ажалаараа эб найрамдалай хэрэгые бэхижүүлхээр эрид шиидэнги байһаниинь дамжаггүй.

Загаһашадай амжалта

БАЙКАЛО-КУДАРА. **(Телефоноор абтаба).** СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин шиидхэбэринүүдээр, сесси дээрэ нүхэр Г. М. Маленковой хэлэһэн үгөөр зориг-жоһон «Красный рыбак» гэжэ загаһа барилгын колхозой нүхэр Гинеевэй бригадын гэшүүд загаһа барилгын намарай сезоной эсэс—сентябриин 15 болотор 90 центнер загаһа барижа гүрэнтэйгөө бүримүһэн тоосохо гэһэн уялга абаад, ажалайнгаа эршые шангадхаһан байгаа.

Социалистическэ уялгаяа дүүргэхын тула тус бригадын гэшүүд хоорондоо мүрысэн, загаһа барилгын хүдэлмэриие үдэр һүнигүй ябуулжа, эрхим амжалтануудые түйлаба. Августын 3-най байдалаар тус бригадынхид 100 центнер загаһа барижа, уялгаяа болзорһоонь 12 үдэр урид дүүргээ.

Бригадын гэшүүдэй дунда 60 наһатай Роман Ананьевич Атланов, комсомолецууд Юрий Агланов ба Елена Сонжонова гэгшэд ажалай жэшээ харуулна.

Мүнөө бригадын загаһашад түйлаһан амжалтануудаараа зогсонгүй, загаһа барилгын хүдэлмэриие бүри эршэдхэжэ байна.

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй табадахи сесси сентябриин 7-ной 15 часта, Соведүүдэй 2-дохи Байшангай Сталинска зал соо нээгдэхэнь.

Сессидэ ерэһэн делегадуудые Соведүүдэй I Байшан дотор хоёрдохи дабхарай № 49 компато соо бүридхэхэ байна.

4-47, 5-86 гэһэн телефонуудаар хөөрэлдэжэ, мэдэхэдэ болохо.

Эбэй хэлсээнүүдые хэхэ һанал бодол илан мандаг лэ

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Будапештскэ сессиин, мүн һая болоһон эб найрамдал хамгаалха Советскэ Комитедэй дэлгэрэнгы пленумэй шиидхэбэринүүдые зүбшэн хэлсэхын тула «Пролетарска ажал» гэжэ Московско заводой инженернүүд, технигүүд ба албахаагшад сентябриин 3-да суглараба.

Заводской комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Кондратьев суглаа нээбэ. Эб найрамдал хамгаалха Советскэ Комитедэй пленумэй хүдэлмэри ба шиидхэбэри тухай мэдээсэл заводой партийна организациин секретарь П. А. Манько хэбэ.

Главна механигай орлогшо инженер Н. А. Сахаров трибунада гараба.

—Гүрэнүүдэй хоорондохи арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэлгэдэ зорюулагдаһан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Будапештскэ сессиин шиидхэбэринүүдые бидэнэр халуунаар һайшаанабди, дэмжэнэбди. Бүхы дэлхэй дээрэ Эб найрамдалай түшэг тулгуури болохо манай социалистическэ Эхэ орон—Советскэ Союзай хүсэ шадалые бидэнэр өөһэдынгөө ажалаар бэхижүүлхэбди,—гэжэ нүхэр Сахаров мэдүүлбэ.

Цехын мастер Ф. Г. Мухин үгэ абана.

—Бидэ дайнда дурагүйбди,— гэжэ нүхэр Мухин хэлэнэ,—эб найрамдал сахиха ба батадхаха, арадуудай хоорондын хани барисаа бэхижүүлжэ ябадалда зорюулагдаһан Советскэ правительствын гадаадын политикые бидэнэр, советскэ хүнүүд үнэн зүрхэнһөө дэмжэнэбди.

Залуушуулай түлөөлэгшэ токарь В. Н. Филатов суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ.

—Эб найрамдалай түлөө хатуу шангаар тэмсэжэ илалта түйлахабди гэжэ мүнөө арадууд ойлгоно,—гэжэ тэрэ хэлэбэ. Энэ тэмсэлэй ашаар Корейдэ эблэрэлгэ түйлагдаа. Эб найрамдалай тала баригшадай түүхэтэ хүдэлөөн бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн хүнүүдые зоригжуулаа.

Эб найрамдал сахиха ба бэхижүүлхэ гэжэ Советскэ Союзай арадууд ехээр хүсэнэ. Имагтал амгалан хүгжэлтын условинуудта коммунистическэ байгуулалтын түсэбүүдые бэелүүлжэ болохо байна. Эб найрамдалай тала баригшадай зорилгонь юуб гэхэдэ, уласхоорондын асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхэ хэрэг таһалдуулха гэжэ һэдэгшэдые эрид шангаар элирүүлхэ ябадал болоно.

Хэлсээ хэжэ Уласхоорондын асуудалые шиидхэхэ гэһэн Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Будапештскэ сессиин декларациие «Пролетарска ажал» гэжэ заводой коллектив суглаан дээрээ гаргаһан резолюци соогоо нэгэн һаналаар дэмжэнэ.

(ТАСС).

Мао Цзэ-дунай шэлэгдэмэл зохёолнуудай гурбадахи том

Москвадахи Гадаадын литературын издательство Мао Цзэ-дунай шэлэгдэмэл зохёолнуудые хэблэн гаргажа үргэлжэлһөөр. Энэ хэблэлгэ хадаа мүнөө Пекиндэ хитад хэлэн дээрэ гаража байһан Мао Цзэ-дунай дүрбэн томой шэлэн суглуулагдаһан зохёолнуудые бултыень оршуулха байна.

Нэгэдэхи ба хоёрдохи доторой революционно дайнуудта хабаадаха зүйлнүүд ба японско булимтарагшадта эсэргүүсэһэн дайнай үе соо бэшэгдэһэн зохёолнуудай зарим хубинь түрүүн гараһан хоёр томдо оробо. Мүнөө Мао Цзе-дунай шэлэгдэмэл зохёолнуудай гурбадахи том хэблэгдэн гаргагдаа. Японско булимтарагшадта эсэргүү дайнай (1939—1941) үедэ хабаатай зохёолнууд тэндэ оруулагдаба. 1953 оной эсэстэ хэблэн гаргаха гэжэ хараалагдаһан Мао Цзэ-дунай шэлэгдэмэл зохёолнуудай дүрбэдэхи томые (хитад хэблэлэй гурбадахи том) гадаадын литературын издательство мүнөө бэлэдхэжэ байна.

(ТАСС).

Галуута-Нуурай рудоуправлениин № 2 шахтын проходчигууд — эсэгэ хүбүүн Бондаревтон үйлэдбэриин эрхим амжалта түйлана. Эдэнэр даалгабаряа үдэр бүри 150 процент дүүргэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Николай Андреевич ба Николай Николаевич Бондаревтон.

З. Веснинагай фото.

Шэнэ уялгануудые абана

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 36 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн республикын ой модоной промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэришэдэй дунда үдэр бүри үргэдэнэ.

Онохойн модоной комбинадай коллектив энэ мүрысөөндэ оролсохо зуураа, үйлэдбэриин дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялгануудые абаба.

Абаһан уялгануудаа саг болзор соонь, нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула комбинадай заводууд хоорондоо мүрысэнэ.

Шпала үйлэдбэрилдэг заводой эрхим станочник нүхэр Быковэй бригадын коллектив халаан соогоо 460 шпала үйлэдбэрилхын орондо 600—700-е үйлэдбэрилнэ. Тиихэдэ нүхэд Неверинэй, Вестеревскиин ба бусад бригадануудай коллектив баһал иимэрхүүгээр ажаллажа, халаанай нормые холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Нүхэр Быковэй бригадын гэшүүн бүхэн халаан соогоо 20—20 шпала үйлэдбэрилхэ гэжэ шиидээд, ажалайнгаа эршые бүри шангадхаба.

Үйлэдбэриин даалгабарииe саг сооонь дүүргэхэтээ хамта, бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарыень һайжаруулха, тэрэнэй өөрынь үные таһалгаряагүйгөөр химдаруулха гэһэн тэмсэл комбинадай коллективэй дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Тус коллектив жэгдээр ажаллан, август һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур хэдэн мянган шпала үйлэдбэрилэн гаргаа.

Мүнөө тус коллектив сентябрь һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ бүри эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

А. Дейнеко.

Паровоз бүтээлгын заводто

ҮМСЭДӨӨ ГЭРНҮҮДЫЕ БАРИНА

Паровозо-вагонно заводой хүдэлмэришэдэй ажана байдал жэл ерэхэ тудам һайжарна. Мүнөө олон хүдэлмэришэд үмсэдөө гэр байрануудые барижа байна. Энэ жэлдэ коммунальна банк 200 мянган түхэригэй урьһаламжа тэндэ үгөө.

Нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада энэ жэлдэ барилгын хүдэлмэри хурдан темпээр ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, инженер П. И. Петухов, шофёр П. С. Хромин, И. К. Патрахин гэгшэд шэнэ гэрнүүдые барижа, һаруул сэбэр, уужам байрануудта оронхой. Мүн И. И. Жидяев, М. Ф. Вертиховскиий, Н. М. Ромашев, И. В. Коннов, В. Ш. Приходько гэгшэд ойрын сагта үмсэдөө байрануудтай болохонь.

Гүрэнһөө ямаршье урьһаламжа абангүй заводой 60 гаран хүдэлмэришэд шэнэ гэрнүүдэй барилга үргэлжэлүүлжэ байна. Тэрэнэй тоодо—А. Кулик, Н. Бутенко, Я. Пустовик, И. Матвеев болон бусад бии.

Барилгын модо ба бусад материалнуудые асархадань завод хүдэлмэришэдые транспортаар гүйсэд хангана.

ШЭНЭ ОВОЩЬ

ПВЗ-гэй ОРС (начальнигай орлогшо нүхэр И. П. Яковлев) заводой хүдэлмэришэдые үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар хүсэд хангахын тула ехэхэн оролдолго гаргана. 1952 онтой сасуулхада, ОРС-ын магазинуудта худалдагдадаг эд бараанай ассортимент нилээд олошороо. Июль, август һаранудта малай ба ургамалай тоһон, колбасна ба макаронно зүйлнүүд, элдэб сортын крупанууд ехээр наймаалагдаа.

Мүнөө заводой хүдэлмэришэдтэ үгэрсэ, морковь, һонгино болон бусад зүйлнүүд таһалгаряагүй наймаалагдана. ПВЗ-гэй нэгэдэхи участогта овощной № 4 магазин, хоёрдохи участогта овощной № 15 магазин саг үргэлжэ хүдэлмэрилнэ. Мүнөө магазинууд хартаабха элбэг ехээр худалдажа захалаа.

Энэ жэлдэ ОРС үгэрсэ, помидор болон бусад овощьнуудые нёдондоной хидо орходоо 2 дахин үлүү ехээр бэлэдхээ. Мүнөө 6 автомашина Мухаршэбэрэй, Бичурын ба Тарбагатайн аймагуудһаа огородой эдеэ зөөжэ байна. Зөөжэ асарһан овощь ба хартаабхаяа хадагалха овощехранилищинуудынь барандаа һайн шанартайгаар заһабарилагданхай.

АМАРХА ЭРХЭЕЭ ХҮСЭД ЭДЛЭНЭ

Манай ороной амаралтын ба эмнэлгын газарнуудта, мүн республикын курортнуудта заводой 200 гаран хүдэлмэришэд, албахаагшад зунайнгаа амаралтые ашагтай һайнаар үнгэргөөд ерээ.

Улан-Удэдэ ойрохон гоё һайхан байгаалитай Дээдэ-Березовкодохи «Учитель» гэжэ амаралтын байшанда 12 хоногой путёвкоор 360 хүн, нэгэ үдэрэй путёвкоор 700 хүн амараа.

Заводой хүдэлмэрилэгшэдэй хоёр мянга шахуу үхибүүд пионерскэ лагерьнуудта амарһан байна. Жэшээлхэдэ, ПВЗ-гэй Культурын ордоной саада тээхи ой соо байрлаһан пионернүүдэй № 2 лагерьта 583 һурагшад, Щучье нуурай эрьедэхи № 1 лагерьта мянга гаран пионернүүд-һурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ һайнаар сэнгэжэ ерээ. Амаралтаяа һайнаар үнгэргэһэн һурагшад һуралсалайнгаа шэнэ жэлые дорюун хүхюунээр угтаад, шэнэ хүсөөр эрдэм бэлиг шудалжа захалба.

ХҮҮГЭД БА ЭХЭНҮҮДТЭ АНХАРАЛ

Заводой хүдэлмэришэдэй дунда хүүгэдтэй эхэнүүд ехэ олоороо хүдэлмэрилнэ. Тиимэһээ заводоуправлени хүүгэдэй яслинууд ба садуудые олоор эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг юм. Мүнөө тус заводой дэргэдэ хүдэлмэрилжэ байгаа хүүгэдэй 2 ясли ба 5 садуудта нилээд олон хүүгэд хүмүүжүүлэгдэнэ.

Хүүгэдэй № 2 яслида хүмүүжүүлгын хүдэлмэри илангаяа һайнаар табигданхай. Эндэ тон һайн түхеэрэлгэтэй һаруул, дулаан залнууд соо 170 гаран хүүгэд, эхэнүүдэйнгээ хүдэлмэридөө ошоһон хойно байдаг юм. Хүүгэдэй аятай һайнаар сагаа үнгэргэхэ бүхы услови тэндэ байгуулагданхай. Зунай сагта тэдэнэй наадаха түсгаар 3 һарабша, мүн кукольна театр, патефон, пианино ба бусад зүйлнүүд бии.

Тус садай хүмүүжүүлэгшэд нүхэд М. Кудрявцева, А. Попова, А. Чебатырева ба бусад хүүгэдые зүбөөр хүмүүжүүлхын түлөө ехэ оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэ.

Мүнөө энэ ясли үбэлдэ һайнаар бэлэдхэжэ байна.

ЭРДЭМ МЭРГЭЖЭЛЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

Заводой хүдэлмэришэд, стахановецууд юрэнхы эрдэм мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ. Жэшээлхэдэ, 1952—1953 оной һуралсалай жэлдэ түмэрзамай техникумые 36 хүн, үдэшын дунда һургуулиие 128 хүн үйлэдбэриһөө таһарангүйгөөр һуралсажа дүүргээ. Тэдэнэй олонхинь мүнөө һуралсалаа үргэлжэлүүлжэ байна. Нүхэд Ажеев, Панкин, Фролов гэгшэд Хабаровска түмэрзамай институтда һуралсана. Тэрэшэлэн бусад олон хүн ороной городуудай институдууд ба техникумүүдтэ һуралсана.

Энэ жэлдэ Улан-Удын түмэрзамай техникумдэ ба үдэшын дунда һургуулида 100 гаран хүн һуралсажа байна. Электротехник П. И. Зуев, мастер Шишляков, заводой типографиин начальник В. С. Румянцева гэгшэд түмэрзамай техникумэй гурбадахи курсда, техническэ конторын таһагай инструктор В. И. Пнев педагогическа институдай хоёрдохи курсда заочноор һурана.

Иигэжэ манай сүлөөтэ ороной ажалшад ажалдаашье, һуралсалдааше амжалтануудые түйлан, коммунизм тээшэ этигэлтэйгээр дабшана.

Р. Жигжитов.

Тараа хуряалгын хүдэлмэриие үдэрһөө үдэртэ түргэдхэхэ

Олоной эдэбхи

Серапион Кириллович Киселёвой бригада колхоз соогоо түрүүлэн хуряалгада гараа һэн. Энэ бригада имагтал оролдолгын хүсөөр һайн тараа ургуулаа. Тэрэнээ хураажа эхилхэдээ, бригадын гэшүүд өөһэдынгөө ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгые хаража баясана.

Бригадын гэшүүд тараа хуряалгын эхилхэтэй хамта, үдэр бүриин 1,5 нормо дүүргэжэ гэһэн уялга абажа, социалистическэ мүрысөөндэ оролсоо һэн. Тэрэшэлэн энэ хүдэлмэрилхэ комбайнер Владимир Жерлов сезон соогоо 500 гектар тараа эрхим шанартайгаар хуряахаб гэжэ үгэеэ үгэһэн байгаа. Мүнөө нүхэр Жерлов энэ уялгаа бэелүүлжэ, гансахан Ново-Брянска МТС соо бэшэ, харин бүхы Заиграйн аймаг соо түрүүлжэ ябана.

Серапион Кирилловичын бригадын жэшээгээр Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой тараанажалай бүхы бригаданууд гэшүүд үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэхын түлөө мүрысэнэхэй. Жаткын машинистнууд нүхэд Киселёв, Заиграев ба бусад абаһан уялгануудаа бэелүүлжэ байна. Машинистнуудай ажалай бүтээсэн дээшэлхэтэй хамта тараа хадалга түргэнөөр ябажа, боолтошод, һурилгэшэд булгадаа эдэбхитэйгээр ажаллаадаг боложо.

Социалистическэ Ажалай Герой Серапион Кириллович өөрынгөө бригадада ажалай эмхидхэл һайнаар табихаһаа гадна, мүн колхозойнгоо бусад бригаданууд хүдэлмэридэ туһаламжа үзүүлдэг, ажалай үнэтэ дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэдэг юм. Мүнөө Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой бүхы бригаданууд гэшүүд нүхэр Киселёвой халуун анхаралаар үрээлэгдэн, ургасаа агротехническэ эрхим болзорто хуряахын түлөө тэмсэжэ байна.

Серапион Кириллович нүхэр Матвеевэй хүтэлбэрилдэг тараанажалай № 2 бригадын гэшүүдтэ үнэтэ заабаринуудые үгэһэн байха юм. Тэрээнһээ һургаал абаһан энэ бригадын гэшүүд хабарай тарилгые имагтал агротехническэ заабариин ёһоор үнгэргөө һэн. Мүн колхозой партийна организациин секретарь Никита Федорович Матвеев партийно-политическэ хүдэлмэриие һайнаар ябуулжа, тараа хуряалга ба гүрэндэ тушаалгые бодотоор хүтэлбэрилнэ. Нүхэр Матвеев полевой станууд дээгүүр ябажа хамтын уншалга, хөөрэлдөөнүүдые өөрөө үнгэргэдэг, колхозниигуудай социалистическэ уялгануудай дүүргэлтые шалгадаг байна. Мүн «дайшалхы хуудаһанууд» болон ханын газетэнүүдые хаһа саг соонь гаргуулна. Үдэртөө иимэ хүдэлмэри ябуулаад, үдэшэндөө поли дээрэ гаража, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилэн, колхозниигуудта эрхим ажалай жэшээ харуулдаг байна.

—Мүнөөдэр манай колхоз 44-дэхи машинадаа тараа тээжэ, бэлэдхэлэй пунктда ябуулба. 4500 пүүд эрхим шанартай тараа тушаажа, августынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэлэбди,—гэжэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ Лифан Иванович Матвеев хөөрэнэ.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ургуулһан таряагаа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа, гүрэнэйнгөө урдахи түрүүшын уялгые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө эхэ эдэбхи хэшээлтэйгээр тэмсэжэ байна. Энэ колхоздо үбгэд, хүгшэдшье, үхибүүдшье булгадаа тараа хуряалга, гүрэндэ тушаалгые амжалтатайгаар дүүргэхэ гэһэн хүсэлэнтэй. Эдэнэй энэ дэбжэлтые колхозой правлени ба партийна эхин организаци толгойлон хүтэлбэрилнэ. Энэ олохон колхозниигууд үдэрэйнгөө нормые эрхим шанартайгаар үлүүлэн дүүргэнэ.

Ургаса хуряалга болон гүрэндэ тараа тушаалгые графигай ёһоор ябуулжа байһан тус колхозой гэшүүд поли дээрээ гараһанһаа хойшо социалистическэ мүрысөөндэ аймаг соогоо түрүүлжэ ябана. Колхозой бүхы бригаданууд тараа хуряалгые улам түргэдхэнэ.

Колхозой түмэрэй дархан Петр Васильевич Шилов тараа хатааха сушилкануудые өөрөө бэлэдхэһэн байгаа. Тингэжэ хэһэн сушилкануудаа колхозой правлениин тушаахадань:

—Һайнаар хээ байнаш. Тингэжэ хадаа тараа хуряалгын эхилхэдэ, өөрөө эдэ сушилкануудаа тушаажа абаарай,—гээ һэн. Мүнөө нүхэр Шилов тараа хатаана. Баһа инженер Гоголевой зохёоһон сушилка хүдэлмэрилнэ. Эдэ сушилкануудһаа гараһан тараан 5 автомашинада ашагдажа бэлэдхэлэй пунктда ябуулагдана.

Тус колхозой тараа хуряалгада, гүрэндэ тушаалгада хүдөөгэй интеллигенци горьтойхон туһаламжа үзүүлнэ. Тэдэнэр тараа сэбэрлэхын тулада түсгаар бригада эмхидхээ. Бригадын гэшүүд тэндэхи һургуулиин директор нүхэр Пронин, сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Семёнов, МТС-эй участково агроном нүхэр Колодина, сельсоведэй секретарь нүхэр Матвеева ба бусад һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Эхэ орондоо эрхим тараа элбэг дэлбэгээр үгэхын түлөө халуун тэмсэлэй боложо байгаа энэ үедэ Социалистическэ Ажалай Герой Серапион Кириллович Киселёв һүни үдэргүй колхозой ток дээгүүр эрьен тойрон ябажа, тараа хатаалгые болон тэрэниие бэлэдхэлэй пунктнуудта зөөлгые шамдуулна.

Тиин эндэхи колхозниигууд өөһэдынгөө урдахи нангин уялгые арюунаар дүүргэжэ байна.

Ш. Биликтуев.

Тарбагатайн аймагай колхозууд «Заготзерногой» Ганзуринай пунктда шэнэ ургасын тараа тушаажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: лаборантка Надежда Рамошевская шанарыень шалгахын тулада тараа абажа байна.

С. Марковай фото.

Механизаторнуудай эршэтэ ажал

Энэ жэлэй ургаса хуряалга ба гүрэндэ тараа тушаалгые саг болзортонь үнгэргэхын тулада социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе гэжэ уряалһан Мухаршэбэрэй аймагай колхозниигууд болон механизаторнуудай хандалгые БМАССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын дамжуулгын Улаан тугта Погранична МТС-эй (Кяхта) механизаторнууд үйлэдбэриингөө суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, халуунаар дэмжэһэн байна. Тиин механизаторнууд патриотическа ехэхэн дэбжэлтэтэйгээр тараа хуряалгада орохо зуураа, тус тустаа, бригада бригадаараа дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абаад, мүрысөө дэлгэрүүлээ һэн. Ороохото культурануудые хүдэлмэриин 35 үдэр соо, техническэ культуранууд болон хартаабха октябриин 5 болотор хуряажа дүүргэхэ, ургаса тушаалгаар гүрэнтэйгөө саг болзорһоонь, уридшалан тоосохо зорилго табигдаһан байгаа.

Энэ жэлдэ «Сталинец—6» комбайнаар 800 гектар тараа һайн шанартайгаар хадаха, 8000 центнерһээ доошо бэшэ тараа сохихо уялга абаһан эрхим комбайнер Даба Дансорунов мүнөө Маленковой нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ гараад, үдэр бүхэндэ 16—18 гектар тараа хадажа, нормоёо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Мүн энэ колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг комбайнер Цындэ-Цыренов Дансоруновһаа хожомтоногүй. Тэрэ хадаа үдэрэйнгөө даалгабариие хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Мухаршэбэрэйхидэй уряагай харюуда абаһан дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байдаг механизаторнууд эндэ олон.

П. Дамдинов.

Үнэтэ культурын ургаса хуряаба

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. (**Манай корреспондентһээ телефоноор абтаба**). Кукуруза болбол арадай ажахыда ехэхэн удхашанартай үнэтэ культура мүн. Энэ культура ургаса ехээр үгэдэгөөрөө шалгардаг. Кукуруза эдеэ хоолой зүйлдэ ородог, малда тон шэмэтэ тэжээл болодог байна. Энэ культура шэмынгээ талаар бусад бүхы культурануудһаа бүлюу һайн байдаг юм. Кукурузые эшэтэйнь хамта силос дарахада малда ехэ дуратайгаар эдигдэдэг ногоон тэжээл боложо үгэдэг байна. Тэрэ шанарыень мэдэһэн Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ фермэ шадар 17 гектар кукуруза тариһан байгаа.

Агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые һайнаар үнгэргэһэнэй ашаар яһала һайн ургаса ургуулагдаад, августын 20—21-нэй үдэрнүүдтэ хуряагдаба. 17 гектар дээрэһээ хамта 130 тонно ургаса хуряагдажа, силос болгогдон дарагдаа. Кукурузын ургаса хуряалга конвеернэ методээр үнгэргэгдөө.

—Кукурузаар силос дараад, үбэл, хабартаа малда үгэхэдэ шэмэ һайнтай туладань тэрээниие мал ехэ дуратайгаар эдидэг, үнеэдэй һү үгэлгэ горьтойгоор дээшэлдэг юм, —гэжэ энэ культурые ургуулһан тэжээл бэлэдхэлэй бригадын бригадир нүхэр Найданов хэлэнэ. —Бидэнэр энэ культурые аймаг соогоо анха түрүүлжэ тараад, муу бэшэ ургаса хуряабабди. Хүдэлмэриингөө дүй дүршэл дээрэһээ харахада кукуруза манай эндэхи эрхэ байдалда ямаршье һаадгүйгөөр ургаха байна. Энэ шухала культурые аймагай бүхы колхозууд таридаг болохо ёһотой.

ТАСС-эй МЭДҮҮЛГЭ

Боннско правительствын премьер-министр Аденауэрэй үгэ хэлэһэн тухай мэдээсэл Баруун Берлинэй газетэнүүдтэ сентябриин 3-най үдэр толилогдоо, үгэ хэлэхэдээ тэрэ хадаа Советскэ Правительстводо хандаһан ба «бусад гүрэнүүдтэй хамтадаа германска проблемые үнэхөөр сүлөөтэйгөөр шиидхэхэ ябадалые Советскэ Правительствын бэдэрхээр бэлэн байгаа һаань, арадуудай зэргэлээд амгалан ажаһууха үндэһэ һууринууд байгуулагдаха юм» гэжэ мэдүүлбэ.

Аденауэрэй хэлэһэн энэ үгэ нэн түрүүндэ һунгалтын урда тээхи мэхэ гохын ааша гээшэ гэжэ Советскэ Союзай хүтэлбэрилхы хүнүүдтэ сэгнэгдэнэ гэжэ мэдүүлхые шухала гэжэ ТАСС тоолоно.

Советскэ Правительстводо хандаха гэжэ г-н Аденауэрэй шэлэн олоһон формо, мүн тэрэнэй тула шэлэн олгоһон саг хадаа сентябриин 6-да боннско парламентда болохоёо байгаа һунгалтануудтай дашарамдуулан имагтал пропагандистска зорилгоор Аденауэрэй үгэ хэлэһэниие лабтай болгоно. Аденауэрэй үгэ хэлэлгэ хадаа боннско правительствын политикын бодото шэнжэ шанар тушаа Баруун Германидахи һунгагшадые мэхэлхэ гэһэн зорилготой байна. Аденауэрэй ба тэрэнэй бүлэгэй засаг барижа байһан дүрбэн жэл юу харуулааб гэхэдэ Европодо эб найрамдалые батадхаха зам дээрэ, Германиин национальна нэгэдэлые бэелүүлхэ зам дээрэ гол һаадуудай нэгэниинь болоһон политикые Аденауэрэй правительство бэелүүлнэ.

Аденауэр ба тэрэниие дагадаг милитаристско-реваншистска нюурнууд «европейскэ арми» гэдэгтэ оруулагдаха армиие Баруун Германида байгуулха гэжэ эрмэлзэнэ, Советскэ Союзда эсэргүү шэглүүлэгдэһэн Хойто Атлантическа агрессивнэ блогто Баруун Германиин оролго туйлахые оролдоно гэжэ мэдээжэ болоо. Энэ зорилгоор «Европейскэ армиие» байгуулха ябадал хараалһан парижска хэлсээе, тэрэшэлэн дэлхэйе эзэмдэхые эрмэлзэжэ байһан Америкын Холбоото Штадууд түрүүтэй гурбан гүрэнүүдэй бүлэгдэлдэ саашадаа 50 жэлэй турша соо уялгатай байха боннско хэлсээе Аденауэрэй правительство баталһан ба мүн дурсагдаһан болзор соо Баруун Германида хариин сэрэгүүдэй байлгые нюуса бэшэ болгоһон байха юм. Парижскашье, боннскошье хэлсээнүүд үшөө хүсэндөө ороодүй, юундэб гэхэдэ, хэдэ хэдэн оронуудта эдэ хэлсээнүүдтэ эсэргүүсэлтэ тохёолдодог байна. Гансахан лэ агрессивнэ нюурнуудай дуралдаг эдэ хэлсээнүүдые бэелүүлгэдэ Баруун Германида эсэргүүсэлгын ургажа байһаниинь мүн лэ мэдээжэ.

Парижска ба боннско хэлсээнүүдэй бодото зорилгонь Советскэ Союзда ба арадай демократиин оронуудта эсэргүү шэнэ дайнда бэлэдхэхэ ябадал болоно гэжэ мартажа болохогүй. Тиимэһээ эдэ хэлсээнүүдые ратификацилха ябадалда эсэргүүсэлтын ургалгые эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүдэй һайшаадаг байһаниинь гайхалгүй.

Харин өөрынгөө правительствын байдалые бэхижүүлхын тулада болохоёо байһан һунгалтануудта хүдал ба үнөөр голосуудые абаад тэрэнэй һүүлээр Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэ өөрынгөө зорилгонуудые бэелүүлхые эрмэлзээжэ байһан Америкын Холбоото Штадуудай агрессивнэ нюурнуудай хараа бодолые харюулха зорилгоор парижска шье, мүн боннскошье хэлсээнүүдые эсэслэн хүсэндэ оруулхын тулада мүнөө үедэ Аденауэрэй бүхы хүсэе гаргажа байһан ушар тушаан болоһон ябадал бэшэ байна. Зүгөөр доро дурсагдаһан тухай мартажа болохогүй. Хэрбээ парижска ба боннско хэлсээнүүдые үнэхөөр баталуулжа ба тэрэниие бэелүүлжэ орообайбалынь, эдэ хэлсээнүүдые баталһан Баруун Германиие эб найрамдалда дуратай гүрэн гэжэ тоолохо аргагүй болохо байна, тэрэ хадаа Хойто Атлантическа блогой агрессивнэ түсэбүүдэй зэбсэг болохо Европодо шэнэ дай бэлэдхэхэ замда бусалтагүйгөөр орохо байна.

Парижска ба мүн боннско хэлсээнүүдэй хүсэндөө ороһон сагһаа хойшо Германиин нэгэдэлые һэргээн бодхоохо аргагүй болохо байна. Хойто Атлантическа блогой ба Германиие дарлан мүлжэхэ тэрэнэй түсэбэй сетьдэ Зүүн Германиие оруулхагүйбди гэжэ Германска Демократическа Республикын сэхэ мэдүүлһэн ябадалые хараадаа абангүй байжа болохогүй. Нүгөө талаһаа СССР-тэ эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн, Европын тэг дунда агрессивнэ шэнэ аюултай гуламта һэргээн байгуулха зорилготой эдэ түсэбүүдые эб найрамдалда дуратай арадуудай нэн түрүүндэ германска арадай өөһэдынь, тэрэшэлэн Баруун Германиин хүршэнэрэй интересүүдтэ зохилдохогүй түсэбүүдые Советскэ Союз дэмжэхэ аабза гэжэ бодохо гээшэ тэнэг ябадал болоно.

«Германска проблемые сүлөөтэйгөөр шиидхэхын» тулада Советскэ Правительство хадаа Америкын Холбоото Штадуудай, Великобританиин ба Франциин дурсагдаһан түсэбүүдые зүбшөөһэн хэбэртэйгээр Аденауэрэй баталалга хадаа тон худал хуурмаг ба энэ баталалгань германска арадай интересүүдтэ ба Европодохи эб найрамдалай интересүүдтэ тон харша зорилготой байна гэжэ эдэ бүгэдэһөө эли болоно.

Хэрбээ Аденауэр үнэн зүб ушарһаа айдаггүй байгаа һаа тэрэ хадаа «Германска проблемые сүлөөтэйгөөр шиидхэхэ» замда советскэ правительствын зүгһөө һаад ушаруулагданагүй, харин парижска ба боннско хэлсээнүүдые баадхаһан баруунай гурбан гүрэнүүдэй зүгһөө һаад ушаруулагдана гэжэ тэрэ мэдэрхэ ёһотой байгаа. Зүгөөр, хаража үзэхэдэ, Аденауэр хадаа Германиин национальна нэгэдэлэй, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ дааха байдалай үнэхөөр эбэй зам баригшадай түлөө һунгагшадай голосовалха ябадалда һаад ушаруулхын ба һунгалтанууд дээрэ ямаршье аргаар һаань үлүү олон голосуудые абахаар мүнөө бэлэн байһан туладаа тэрээн тухай һананахашье аргань үгы.

Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, бата бэхи эб найрамдалые, Германиин эрхэ сүлөөе, нэгэдэлые ба бэеэ даанхай байдалые хүсэн эрмэлзэжэ байһан бүхы немецүүдтэй советскэ хүнүүдэй үнэхөөрөө һанаа нэгэдэжэ байһаниинь лабтай.

Советскэ хүнүүдэй ажана һайн байдал тухай анхарал оролдолго—партийна организацинуудай тон шухала уялга мүн

Советскэ арад Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр коммунизм байгуулгын асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ байна. Манай орон дотор арадай ажахын хүсэтэ дэбжэлтын үндэһөөр ажалшадай ажабайдалай хэмжээ таһалгаряагүйгөөр ургана. Дотоодын политикын талаар партиин гол зорилго юуб гэхэдэ, хүдэлмэришэдэй, колхозниигуудай, интеллигенциин, бүхы советскэ хүнүүдэй материальна ажана байдалые саашадань хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулха ябадал болоно. Советскэ хүнэй ажана һайн байдал, советскэ арадай һалбаран мандалга хадаа манай партида дээдэ зэргын хуули юм.

Промышленностиин ба хүдөө ажахын талаар парти болон правительствын зохёоһон хойшолуулагдашагүй шухала зорилгонууд, ажалшадай ажана байдалые саашадань һайжаруулха тушаа хэмжээнүүд хадаа арадай ажана һайн байдал тухай анхарал оролдолгын шэнэ, эли тодо гэршэ мүн. Парти ба правительство болбол социалистическэ экономикын үндэһэ һууриин эшэ үндэһэниинь болгошо хүндэ индустриие хүгжөөхэ тушаа саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргахатаяа хамта, арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ шухала гэжэ тоолоно. Хүдөө ажахын саашадаа түргэнөөр дэбжэлгэ хангаха тушаа хэдэ хэдэн ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ байна.

Министерствонууд, ведомствонууд болон советскэ бусад эмхи зургаануудтахи хүдэлмэриин үдэрэй гурим тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй һаяхан баталан абаһан тогтоол хадаа советскэ хүнүүд тухай анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй. Энэ тогтоолые бодото байдал дээрэ бэелүүлгэ хадаа гүрэнэй аппарадай ажал-ябуулгые нилээд һайжаруулха, тэрээнэй хүдэлмэрилэгшэдтэ культурна ба политическэ талаараа ургаха, ажал хэрэгэйнгээ мэргэжэлые дээшэлүүлхэ ябадалдань таарамжатай зохид условинуудые байгуулжа, бүлэдөө, үхибүүдэй хүмүүжүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулха арга олгохо байна.

Өөрын эрилтэнүүдтэй хүн, тэрээнэй улам ургажа байгаа материальна ба культурна эрилтэнүүдые хангалга хадаа манай партиин гол анхарал соо байна, эгээ энээндэ партийна организаци бүхэнэй, партийна комитет бүхэнэй онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой. Һүүлэй үедэ манай нютагай партийна организацинууд ажалшадые культурно-ажаһуудалай талаар хангалгада, тэдээнэй материальна ажана байдалые һайжаруулгада нилээд ехэ анхарал хандуулдаг болоо. Үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалгые ехэдхэхэ, ажалшадые ажаһуудалай талаар хангалгые һайжаруулха асуудалнууд Сталинска, Брестскэ ба бусад зарим партийна комитедүүдэй пленумүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Гэхэтэй хамта, советскэ хүнүүдэй улам ургажа байгаа материальна ба культурна эрилтэнүүдые хангаха тухай зохихо анхарал оролдолго хэдэ хэдэн газарнуудта гаргагданагүй гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Эдеэ хоолой ба промышленна эд бараагаар хүн зоной хангагдасые эрид дээшэлүүлхын, эд бараанай шанарай талаар гээгдэлые усадхахын тула парти ба правительствын бүхы хэмжээ абажа байһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье, зарим партийна организацинуудта, жэшээлхэдэ, Иркутска партийна организацида эдэ асуудалнуудта зохихо анхарал хандуулнагүй.

Арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг ба ажалшадай культурно-ажаһуудалай хэрэглэмжэнүүдые сэхэ хангадаг предприятинуудай хүдэлмэриие партиин Иркутска обкомдо һанахадаа нэгэ һонирходог байна. Жэлэй турша соо обкомой бюро облпромсоведэй ажалябуулга тухай тоосоое оройдоо нэгэ удаа шагнаа, теэд энэньшье ехэ туһа болоогүй, яахадааб гэхэдэ, абтаһан шиидхэбэри тушаа эмхидхэлэй зохихо хүдэлмэри хэгдээгүй, тэрэнь үнэндөө саарһан дээрэ үлэһэн байна. Областиин хүнгэн, эдеэ хоолой ба кооперативна промышленностиин гансахан энэ жэлэй түрүүшын хахадай турша соо 20 шахуу миллион түхэригтэ арадай хэрэглэлэй элдэб эд бараа худалдаа наймаанай сетьдэ дутуу үгэһэниинь гайхалгүй. Нютагай промышленностиин предприятинууд түсэбэй ёһоор 62 ондоо продукци гаргахын орондо оройдоо 23-ые гаргана. Эндэ үйлэдбэрилэгдэдэг үргэн хэрэглэлэй эд бараанай шанар Иркутска областиин ажалшадые хангананагүй.

Парти ба правительство эд бараанай эрьесые бүхы хэмжээгээр үргэдхэлгэдэ, гүрэнэй, кооперативна ба колхозно худалдаа наймаа эмхидхэлгые һайжарvулгала ехэ анхарал хандуулна. Энэ хадаа советскэ худалдаа наймаанай асуудалнуудые бүри эршэтэйгээр ба оролдосотойгоор эрхилхэ гэжэ манай нютагай бүхы партийна организацинуудые уялгална. Гэхэтэй хамта, зарим партийна комитедүүд энэ хэрэгһээ үшөөл холо байһаар.

Жэшээлхэдэ, Киров городой ажалшад хартаабха ба овощьнуудые хүсэд хэмжээгээр абаха аргагүйдэнэ. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, худалдаа наймаанай организацинууд өөрынгөө областиин районуудһаа хартаабха ба овощьнуудые асарха тушаа зохихо хэмжээ абанагүй, тэдээниие хадагалха базануудые байгуулха тухай анхарал оролдолго гарганагүй. Кировтэ колхозно худалдаа наймаан һулаар эмхидхэгдэнхэй. Хүдөө ажахын артельнууд тэндэхи рынок дээрэ хэдэхэн лэ ларёгуудтай. Областиин модо бэлэдхэлэй предприятинууд дээрэ худалдаа наймаан илангаяа хангалтагүйгөөр табигданхай, тэндэ халтад гэбэл тон хэрэгтэй эд бараа олохын аргагүй байдаг. Иимэ байбашье һаань, партиин кировскэ обком область дотор худалдаа наймаанай байдал ба тэрээниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал һүүлэй жэлнүүдэй туршада нэгэшье удаа хаража үзөөгүй.

Хүн зондо хэрэгтэй бүхы эд бараагаар худалдаа наймаа хэлгэ зарим районуудта мүнөө хүрэтэрөө һайнаар табигдаагүй байн гэһээнь энэ хэрэгтэ Бурят-Монголой АССР-тэ, Тульска ба бусад зарим областьнуудта һанаа амараар хандана. Манай орон дотор продуктнуудай элбэг дэлбэг байн гэһээ тэдээниие абахын тула ээлжээндэ зогсохо ябадалай Тульска областиин зарим районуудта үшөөл үсөөн бэшэ байдаг баримта хадаа худалдаа наймаанай нютагай хүдэлмэрилэгшэдэй оролдосогүй байдалаар лэ тайлбарилагдаха байна. Нютагай партийна ба советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд иимэ зүйлнүүдтэй яахадаа эбсэнэб гэжэ асуугдана?

Гэр байрын условинуудые, медицинскэ хангалтые саашадань һайжаруулга, һургуулинууд болон үхибүүдэй эмхи зургаануудай сетиие үргэдхэлгэ хадаа арадай ажана байдалые һайжаруулха хэрэгтэ шухала удхашанартай. Парти ба правительство болбол гэр байра барилгые үргэдхэхэ тушаа үдэр бүри анхарал оролдолго гаргана. Энэ жэлдэ гэр байра барилгада оруулагдаха гүрэнэй капитальна вложенинүүд нилээд ехэдхэгдэһэн байна, тэдээнэй ниитэ хэмжээнь 1940 ондо энэ зорилгоор гаргашалагдаһан гаргашаһаа дүрбэ шахуу дахин ехэ болоно. Гэбэшье, гэр байра барилга үшөөл мууса ябуулагдана, гэр байра барилгын түсэбүүд гүйсэд дүүргэгдэнэгүй. Министерствонуудэй болон нютагай советскэ ба партийна организацинуудай олон хүтэлбэрилэгшэд гэр байра барилгада үдэр бүриин анхарал хандуулнагүй.

Арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгын түсэбүүд тогтоогдоһон ассортиментынгээ талаар дүүргэгдэнэ гү, тэдээнэй шанар һайн гү, хүн зондо шухала хэрэгтэй эд бараан магазинуудта бии гү, гэр байра ямараар баригданаб, городской транспорт, ажаһуудалай хангалгын мастерскойнууд хэрзэргэ хүдэлмэрилнэб гэһэн эдэ бүхы асуудалнууд нютагай партийна организацинуудай хараа соо саг үргэлжэ байха зэргэтэй. Клубуудай, кинотеатрнуудай, радиоузелнуудай, библиотекэнүүдэй ажал-ябуулгые нютагай партийна организацинуудай гүнзэгыгөөр мэдэхэ, ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэнүүдые ба культурна эрилтэнүүдые хангадаг бүхы эмхи зургаануудые хинажа байха ябадал шухала.

Ажалшадай ажабайдалые һайжаруулхи гэһэн нэгэдэхи шатын хэрэгтэ жэжэ зүйлнүүд байдаггүй, байха ёһошьегүй, эндэ бүхы юумэ шухала, бүхы юумэ ехэ удхатай байдаг. Баннуудай, хубсаһа угаадаг газарнуудай, парикмахерскануудай хүдэлмэреэр һонирхохо хэрэгтэй. Советскэ хүнүүдэй ажаһуудалай асуудалда эндэ тэндэ үшөөл ёһо тэдыгээр, албан хойрогоор хандадаг ябадалые үгы хэжэ, эдэ асуудалнуудые хаpангүй орхидог, һайнаар эрхилдэггүй хүнүүдые балшыса барижа, гэрэлдэ гаргаха хэрэгтэй. Партийна организацинууд ажалшадай ажаһуудалай ба культурна хэрэглэмжэнүүдые хангадаг хүдэлмэрилэгшэдые арадта үнэн сэхээр алба хэхэ сурталаар, тэрээнэй ажана һайн байдал тушаа эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолго гаргажа байха сурталаар хүмүүжүүлхэ, хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые шүүмжэлхэ ябадалые ба өөрыгөө шүүмжэлгые дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Советскэ ороной үмэнэ туйлай ехэ зорилгонууд зогсожо байна. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлгэ хадаа манай Эхэ ороние шэнэ үндэртэ гаргажа, арадай ажана байдалай һайжарха, социалистическэ обществын бүхы талаараа һалбаран мандаха ябадалда хүргэхэл. Советскэ хүнүүдэй ажана байдалые һайжаруулгада тон шухала анхарал оролдолго гаргаха зуураа, партийна организацинууд болбол тэдэниие ажалда ба ниитын зөөридэ коммунистическээр хандаха сурталаар хүмүүжүүлхэ, табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зэргэтэй. Манай арадай эдэбхитэйгээр ба шэн зоригтойгоор ажаллаха тудам бидэнэр арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ, советскэ хүнүүдэй материальна ба культурна хэмжээе дээшэлүүлгэдэ шэнэ ехэ амжалтануудые туйлаха байнабди.

(«Правдын» сентябриин 3-най түрүү бэшэг).

Племенной фермэнүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха

Партиин XIX съездын директивэнүүд дотор ашаг шэмэ ехэтэй мал һоор үсхэбэрилдэг болохо хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулагдана. Юуб гэхэдэ, хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые ба хүнгэн промышленностиие түүхэй эдээр хангахын тулада малажалай һаа һайнтай продуктнууд бүри ехээр хэрэгтэй болоожо байна.

Колхозуудта байгуулагдаһан племенной фермэнүүдэй малай үүлтэрнүүдые саашадань һайжаруулжа, һү, тоһо, маха, ноохо, арһа гэхэ мэтын малажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ гээшэ шухала хэрэг болоо.

Манай республикын колхозуудта һөө бии байгаа племенной фермүүд эдэ эрилтэнүүдтэ хүсэд хэмжээгээр харюусажа яашье шадагүй, олонхи ушарта мании юрын товарна фермэһээ юугээрээшье илгагүй байдаг. Эдэ дутагдалнуудые саашадаа эбсэжэ огто болохогүй.

Племенной фермэнүүд дээрэ малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри эрхилхэ хэрэгтэ һайнаар табигдаһан ба зүбөөр хэгдэжэ байдаг племенной-зоотехническэ тоо бүридхэл ехэхэн удхашанартай. Тоо бүридхэл зүбөөр, хүсэд дүүрэнээр хэгдэжэ байдаг племенной фермэнүүд дээрэ малай үүлтэр һайжаруулхын тулада туршалгануудые хэхэ байхада хүнгэн байдаг. Гэхэ зуура, республикын колхозуудай племенной фермэнүүд дээрэ племенной тоо бүридхэл тон муугаар хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Бичурын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ ба Ждановай нэрэмжэтэ, Иволгын аймагай «1-ое Мая», «Коммунизм», Маленковой нэрэмжэтэ, Сэлэнгын аймагай Ленинэй ба Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай эбэртэ бодо малай племенной фермэнүүдтэ тоо бүридхэл оройдоошье хэгдэнэгүй гэхэдэ болохо. Эдэ фермэнүүдтэ тугалнуудые түлжүүлгын, үнеэдые ороондо оруулгын, тугаллуулгын ба шэргээлгын журналнууд бэшэгдэнэгүй, али бэшэгдээшье һаа хайша хэрэгээр, дутуу ядуугаар, миил лэн тэдыдэ бэшэгдэжэ байдаг. Тэрэнһээ гадна, үнеэдэй заводской дэбтэр бэшэгдэнэгүй, үнеэн бүхэнэй һүнэйнь тоһолиг саг үргэлжэ шалгаруулагдэнэгүй. Мүн тэрэшэлэн тугал болон залуу мал эдеэлүүлгын журнал эрхилэгдэнэгүй. Племенной фермэнүүдые даагшад зоотехническэ наукын заабаринуудай ёһоор эрхилэгдэхэ ёһотой бүхы дэбтэр, журналнуудаа бэшэжэ байха, фермэ дээрэ тоо бүридхэл һайжаруулха хэрэгтэй.

Республикын олохон колхозуудай эбэртэ бодо малай, хони ямаанай ба гахайн племенной фермэнүүдтэ үүлтэр муутай производительнүүд бии. Энэ ушарһаа малай үүлтэрэй хэмжээгээр һайжардаггүй байһаниинь харагдажа. Тиимэһээ ойрын 2—3 жэл соо племенной фермэнүүдые элитэ ба нэгэдэхи классай производительнүүдаар хүсэд хангаха шухала.

Олонхи колхозуудай племенной фермэнүүдтэ эрэ буруу, эрэ эшэгэ, хурьга, эрэ поршоонхонуудые түлжүүлхэ хүдэлмэри һулаар табигданхай. Муугаар эдеэлүүлжэ, харууһа муутайгаар байлгаһанай гэмээр тэдэнэр удаанаар түлжөөд, еедэгүй зааханууд бэетэй байдаг тула һүүлдэ шалгалта болоходо муу классай гэжэ тоологдодог.

Бичурын, Түнхэнэй, Иволгын аймагуудай колхозуудай племенной фермэнүүдтэ ямаршье системэ, заабари, тоо бүридхэл сахилтагүйгөөр малые ороондо оруулдаг ушарнууд али олон үзэгдэнэ. Малые шэлэжэ, тааруулжа ороондо оруулха талаар хэлэлтэшьегүй.

Манай республикын колхозуудай племенной фермэнүүд өөһэдын түлжүүлһэн производительнүүдаар малажалай товарна фермэнүүдые хүсэд хангаха зэргэтэй. Үүлтэр һайнтай мал үсхэбэрилдэг болохын тулада, түбхын түрүүн, үнеэдые бухала табилгаһаа эхилхэ шухала. Тэрэнһээ гадна үүлтэр һайнтай түл абахын тулада гансашье малые шэлэлгээр ажалаа хизаарлаха бэшэ, хүлеэн абаһан түлнүүдээ һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри ябуулхадаа залуу малай түлжэхэдэ бэеынь хүгжэлтые, ямар шэнжэтэйб, ямар үүлтэрэйб, ашаг шэмэ хэр зэргээр үгэжэ эхилнэб гэжэ хуу саг үргэлжэ бэшэжэ байха шухала.

Хэрбээ колхоздо һү ехэтэй аад, багахан бэетэй, үгышье һаа, ямар нэгэн дутагдалтай үнеэдэй бии байгаа һаань малайнгаа үүлтэр һайжаруулхын тулада амидын шэгнүүр ехэтэй, һү ехээр үгэдэг үүлтэрэй бухада оруулха хэрэгтэй.

Племенной фермэ дээрэ нэгэ түрэл гаралай мал үсхэбэрилжэ болохогүй. Юуб гэхэдэ, нэгэ эхэһээ гараһан малые (эгэшэ дүү хоёр, али эхэ хүбүүн хоёр гэхэ мэтэшэлэн) ороондо оруулхада өөдэгүй һула бэетэй, хододоо үбдэжэ байдаг түл гарадаг. Тэдэнэр мүн удаанаар томо болодог, үбһэ тэжээл ехээр хэрэглэдэг, ашаг шэмэ багатайнууд байдаг.

Малай үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэридэ түлнүүдые гараһан үдэрһөөнь эхилжэ зүбөөр ба һайнаар харууһалха гээшэ ехэхэн удхашанартай.

Эхынгээ һү һайнаар эдеэд байһан тугал түрэһэн үдэрһөө хойшо түргэнөөр томо болодог, бүхы бэень жэгдэ хүгжэжэ, яһа, шүрбэһэниинь хатуужадаг байха юм. Түрөөд байхадаа тугалнууд түрүүшээр эхэеэ сүүдхэдээ 4—5 дахин садатараа хүхэжэ байха ёһотой. Тиигээд 10—15 хоногхолоорнь эхыень хүхүүлэнгүй, миин һү үгөөд байжа болоно. Племенной тугалда 4 һаратай болоторынь, харин 6 һараһаа дээшэ бэшэ һү уулгажа байха хэрэгтэй. Тиихэдэ 6 һаратай болоһон тугалай амидын шэгнүүр сүүдхэдээ 700—800 граммһаа доошо бэшээр дээшэлжэ байха зэргэтэй.

Племенной зарим фермэнүүдтэ һү багатайбди гээд тугалнуудтаа һү багаар уулгадаг ябадалнууд үзэгдэдэг. Зүгөөр һү гамнаад, тугалнуудаа хооһоор тооной байлгаа һаа тэдэнэр удаанаар томо болодог, бэень муугаар хүгжэдэг байна. Тиимэһээ тугалнуудай һү эдижэ байха үедэнь нормыень хаһажа болохогүй.

Племенной эшэгэ, хурьгад түрэһөөр 2—3 һара соо эхынгээ һүөөр хооллодог. Энэ үедэнь эшэгэ хурьгатай хони, ямаадые һү ехэтэй байхынь тулада һайнаар эдеэлүүлжэ байха хэрэгтэй. Эшэгэ, хурьгадай түрөөд, 4,5—5 недели болоходонь овёс, жмых, минеральна тэжээл, тэжээлэй дабһа, яһанай гурил гэхэ мэтые эдюулжэ болоно. Племенной эшэгэ хурьгадай 4—5 һара болохолоорнь илгажа, һайн ногоотой бэлшээридэ адуулжа, нэмэлтэ тэжээл үгэлсэжэ байха хэрэгтэй.

Колхозуудай племенной фермэнүүд малай продуктнуудые элбэг ехээр үгэжэ байха ёһотой юм. Гэхэ зуура, Иволгын, Бичурын, Баргажанай, Торинн, Зэдын болон бусад зарим аймагуудай колхозуудай племенной фермэнүүд ашаг шэмэ багаар үгэдэг, миил юрын фермэнүүдһээ юугээрээшье илгаргадаггүй байна. Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй үнгэрһэн 7 һара соо Сэлэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой юрын нэгэ товарна фермэ дээрэ һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 559 литр, харин энэ саг соо Иволгын аймагай Хрущёвой нэрэмжэтэ колхозой племенной фермэ дээрэ һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 521 литр һү һааһан байна. Гэбэшье, республикын колхозуудта ашаг шэмэ ехээр үгэдэг племенной фермэнүүд бии. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой племенной фермынхид үнгэрһэн 7 һара соо һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1779 литр, мүн энэ аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой племенной фермынхид энэ саг соо һаамхай үнеэн бүриһөө 1552 литр һү һааһан байна.

Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын зорилгоор, тэдэниие үбһэ тэжээлээр хүсэд хангаха гээшэ ехэхэн удхашанартай. Гэбэшье, олохон колхозуудай племенной фермэнүүд үбһэ тэжээлээр жэл бүри 40-һөө 75 процент хүрэтэр хангагдадаг.

Дээрэ заагдаһан дутагдалнуудые усадхажа, үбэлэй сагта малшадай дунда зооветеринарна һуралсал эмхидхээ һаа, малай үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэриие амжалтатайгаар ябуулха, малһаа ашаг шэмэ ехээр абадаг болохо байнабди.

Е. Беломестнова, зоотехник.

Республиканска бурят дунда һургуулида

Республиканска бурят дунда һургуулида һуралсалай шэнэ жэл эхилээ. Табадахи классһаа захалаад, 11-дэхи педагогическа класс хүрэтэр 320 һурагшад өөһэд өөһэдынгөө классуудта орожо, һууринуудаа эзэлбэ. Энэ һургуулида ехэнхидээ холын Баргажанай, Курумканай, Хойто-Байгалай, Баунтын болон Ахын аймагуудай колхознигуудай үхибүүд һуралсадаг юм. Һургуулиин дэргэдэ 200 хүнэй байха интернат эмхидхэгдэнхэй.

Һургуулиин педагогическа коллектив өөһэдынгөө һурагшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Һургуулиин тогтоһонһоо хойшо үнгэрһэн 8 жэл соо 400-һаа дээшэ һурагшад эндэ дүүргэжэ гараа. Тэдэнэй олонхинь дээдэ һургуулитай болоод, мүнөө үедэ врачнар, инженернүүд, багшанар болон бусад мэргэжэлтэдээр хүдэлмэрилнэ.

— Энэ жэлэй сентябрийн 1-дэ манай Эхэ ороной столица —Москвагай Ленинскэ хадануудта М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй шэнэ ордон нээгдэбэ. Энэ баясхаланта событи тухай дуулахадаа бүхы советскэ арад айхабтар ехээр баясаба, — гэжэ тус һургуулиин һуралсалай талые даагша, үнинэй педагог-отличник Полина Григорьевна Петрова хэлэнэ. — Тус университедтэ манайшье һургуулиие дүүргэжэ гарагшад Октябрина Шалтыкова, Елизавета Санжиева болон бусад һуралсана.

Парти ба правительствын үдэр бүриин анхарал оролдолгодо харюу болгон манай һургуулиин багшанарай коллектив шэнэ һуралсалай жэлдэ бүри ехэ амжалтануудые туйлаха байһаниинь найдамтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 9-дэхи «А» класста һуралсалай урок болоожо байна. Түрүүшын зэргэдэ (зүүн гарһаа) Заиграйн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозһоо ерэһэн Валя Ванчикова, Бичурын аймагай «Коммунизм» колхозһоо ерэһэн Сырма Цыдыпова гэгшэд һууна.

М. Минеевэй фото ба текст.

Хүдэлмэришэд ба колхознигуудай холбоо барисаан

Заиграйн аймагай эгээн томо, Сталинай нэрэмжэтэ колхозые Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэришэд ба албахаагшад шефтээ абаад, үбһэ хуряалгын үедэ тэдэнэр колхоздо хэдэн удаа воскреснигээр гаража, эрхим ажалайнгаа түлөө колхозой правлениин зүгһөө баясхаланда хүртэһэн байна. Мүнөө таряа хуряалгын захалхатай сасуу, тус леспромхозойхид шефскэ туһаламжаяа бүри үргэдхөө. Һаяхан леспромхозой партийна эхин организаци таряа хуряалгын үедэ колхоздо хүдэлмэрилхөөр тусгаар агитаторые томилбо. Тэрэ агитаторынь колхознигуудай дунда уласхооронды байдал тухай, СССР-эй Верховно Соведэй 5-дахи сессиин материалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Мүн «Эхэ орондоо таряа» гэһэн гаршагтай фото-монтаж, «колхозой эрхим хүнүүд» гэһэн хүндэлэлэй доска эмхидхэжэ үлэһэн байна.

Мүн леспромхозой уранһайханай самодеятельностиин коллектив колхозой бригадануудта һонирхолтой концертнүүдые табижа, колхознигуудые баясуулна.

Леспромхоз культурна талаар колхознигуудые һайнаар хангахаһаа гадна хүдэлмэридэнь али болохо туһаламжа саг үргэлжэ үзүүлнэ. Жэшээлхэдэ, леспромхозой механическа мастерской колхозой ЗИС—5 маркын автомашина заһабарилжа үгэһэн, механическа ток бариха хэрэгтэнь колхоздо техническэ туһаламжа үзүүлхыень механик П. В. Петровые хэдэн дахин эльгээһэн, электромотор тодхохын түлөө электромонтёрые үгэһэн байна.

Энэ туһаламжадань харюу болгон Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид таряа тушаалгаяа тогтоогдоһон болзорһоонь нэгэ һараар урид дүүргэхэ, таряа хуряалгаяа богонихон болзор соо дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

А. Зубакина.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүд

Мартагдашаһан фермэ

Кабанскын аймагай XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд малшад ба гахайшадта зохихо анхарал хандуулнагүй. Энэ зунай үедэ тус колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Залуцкий) колхозойнгоо гахайнуудые Фунчиха гэжэ ольтирог дээрэ байлгаха гэжэ шиидээ һэн. Энэ ольтирог колхозой центрһээ арбан километрын газарта юм.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд гахайнуудые ба тэдэниие хаража байһан колхознигуудые эдеэ хоолоор муугаар хангаһан байна. Тиимэһээ гахайшад өөһэдөө колхозойнгоо центр ябагаар ошожо, гахайнуудта үгэхэ хоол асарна.

Эдэ гахайшадта нэгэшье ном, газетэ, журнал асарагданагүй, эндэ культурно-гэгээрэлэй ямаршье хэрэгсэл байхагүй. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Залуцкий гахайшадай байдалаар һонирхоногүй, тус ольтирогто нэгэшье ерээгүй.

А. Быков.

Чертёж хэхэ хэрэгсэлнүүд хэзээ наймаалагдаха юм?

Һургуули ба техникумүүдтэ һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. Һурагшадта хэрэгтэй номууд, һуралсалай бусад хэрэгсэлнүүд номой магазинуудта худалдаанда байха гэжэ һанагдамаар.

Теэд, ПВЗ-дэхи «Роскниготоргын» номой № 4 магазинда чертёж хэхэ хэрэгсэлнүүд үнинэй худалдаанда үгы. Тиимэһээ һурагшад «чертёж хэхэ хэрэгсэлнүүд хэзээ худалдаанда бии болохо юм?» гэжэ хүлеэнэ.

И. Озимов.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Газетэ, журналнуудые удааруулна"

Манай газетын августын 1-нэй номерто иимэ гаршагтайгаар толилогдоһон бэшэг соо Бичурын аймагай Заганай сомоной «Коммунизм» гэжэ томодхогдоһон колхозой почтальон Тогошиев ажалшадай захиһан газетэ, журналнуудые саг соонь тараанагүй гэжэ хэлэгдээ һэн.

Бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтануудые шалгахада булта зүб байба гэжэ манай редакцида Бичурын аймагай хэлхээ холбооной конторын начальник нүхэр Разницын мэдээсэбэ. Тус бэшэг энэ колхозой партийна эхин организациин суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, захиһан газетэ, журналнуудыень колхознигуудта саг соонь тарааха гэжэ нүхэр Тогошиевые уялгалба. Мүн почтальон Тогошиевай хүдэлмэриие хинажа байха тухай хэлхээ холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэдтэ дурадхагдаба.

Л. Н. Толстойн дурасхаалта газарнуудаар

Байгша оной сентябрийн 9-дэ Л. Н. Толстойн түрэһэнһөө хойшо 125 жэл гүйсэхэнь.

Лев Николаевич Толстойн гайхамшагта, үхэлгүй зохёолнууд ородой болон дэлхэйн литературын сангда хэтэ мүнхэдөө үлэнхэй. И. В. Сталин 1941 оной ноябрийн 6-да хэлэһэн үгэ соогоо Л. Н. Толстойе агууехэ ород нацын алдарта түлөөлэгшэдэй тоодо оруулан нэрлэһэн һэн, тиихэдэ В. И. Ленин тэрэниие «дэлхэйн литературада түрүү зэргын зохёолнуудые» үгэһэн агууехэ уранзохёолшо гэжэ тодорхойлһон байха юм.

Л. Н. Толстой советскэ болон бүхы дэлхэйн прогрессивнэ хүн түрэлхитэндэ туйлай ехэ хүндэтэй. Лев Толстойн гансахан лэ мүнхэ зохёолнууд бэшэ, мүн тэрэнэй ажабайдалай гэршэ болохо олон тоото мүзейнүүд арад зоной һанаан сэдьхэлдэ арюун дурасхаал болон байдаг.

Ясная Полянадахи музей-усадьба хадаа дэлхэй дээрэхи томошог мемориальна музей болоно. Тус музей-усадьба Тула городһоо 14 километр, Московско-Курска түмэр замай Ясная Поляна станциһаа 5 километр газарта байдаг. Ясная Поляна—ородой гениальна уранзохёолшо Лев Толстойн түрэһэн, ажаһууһан, творческо туйлай ехэ ажал хэһэн газарынь гээшэ. Ажабайдалайнгаа 82 жэл соо Толстой Ясная Полянада 60 гаран жэлыень һууһан юм. Ясная Полянын оршон тойронхой ажабайдал ба байгаали тэрэнэй творчестводо ехэхэн материал үгөө.

Яснополянска музей-усадьба Л. Н. Толстойн музей-усадьба, гэр-музей, литературна музей, уранзохёолшын могила гэһэн тус тус хуби болон таһардаг.

Л. Н. ТОЛСТОЙН МУЗЕЙ-УСАДЬБА

Дүшэ гаран жэлэй саана агууехэ Лев Толстой эдэ дурасхаалта газарнуудаар ябажа байгаа гэжэ һанахада ямар һоним даа! Эндэхи бүхы юумэн энэ гайхамшагта Хүнтэй холбоотой.

Мүнсэгэрхэн оройтой сагаан бородо үнгэтэй, түхэреэн, хоёр хүнэй арайш гэжэ тэбэрижэ хүрэхэ бүдүүн баханануудай хоорондуур гаража (энэмнай хаалга гээшэ), музей-усадьбын территори соо оронобди. «Пришпект» гэгдэдэг аллей усадьбын гэрнүүд тээшэ экскурсантнуудые хүтэлэн абаашана. Ингэжэ ородой агууехэ уранзохёолшо Лев Толстойн амилан байһан агаараар амилжа, гэшхэн ябаһан газар дээрэнь гарашанабди. Манай энэ ябажа байгаа «Пришпект» аллей Толстойн «Дайн ба амгалан байдал» гэжэ роман соонь дурдагдадаг. Уданшьегүй зүүн гар таладамнай ганса дабхар ута сагаан байшан харагдана. Энэ Волконскиин гэр. Тус гэрые Л. Н. Толстойн үбгэ эсэгэ князь Волконский дворово зонуудай байрлахын тулада, мүн ковер үйлэдбэрилхэ фабрика байгуулхын тулада барял һэн.

Аллей маниие бишыхан талмайда асарна. Лев Толстойн бүхы усадьба 380 гектар газар юм. Эндэ парк, сад гээд айхабтар ехэ талмайнь элдэб ногоо, модо, һөөг, бургааһаар бүрхөөгдэнхэй. Үндэр липэ модоной оёорто нэгэ тэбхэр шулуун. Дээрэнь иигэжэ бэшээтэй: «Эндэ Лев Толстойн түрэһэн гэр байгаа». Эгээ эндэ гурбан дабхар гэр һууһан байгаа. Журнал хэблэхэ мүнгэ хэрэглээд, Толстой энэ гэрээ 1854 ондо худалдаһан байгаа. Эндэһээ баруун гар тээшэ — Толстойн гэр-музей, зүүн гар тээшэ — литературна музей. Эдээн тухайда һүүлдэ тогтохобди. Мүнөө усадьба соогуураа ябая.

«Клины» гэжэ газарта Л. Н. Толстойн ходо ябадаг липовэ аллей байдаг юм. Эндэһээ холо бэшэхэнэ Ехэ сөөрэм байдаг. Чепыж гэгдэдэг дүб модото газар «Анна Каренина» соо дурдагдадаг. Воронко гэжэ голдо хүрэнэбди. Эндэ Толстой уһанда ородог байгаа. Голһоо сааша тургеневскэ нуга болоно. Эндэ ногоон ехэ үсхэнөөр, үндэрөөр ургадаг байгаа. Толстой өөрынгөө дуратай Делир гэжэ нэрэтэй морёо унаад энээгүүр ябадаг байһан юм. Тиихэдэ Тургеневэй Ясная Полянада ерэхэдэ тэрээнтэй суугтаа энээгүүр агнадаг байһан юм.

Эндэһээ зүүн гар талада Лев Толстойн өөрынь тариһан хуһан тужа оршоно. 1900 ондо Максим Горький Толстой хоёр энээгүүр сэнгэжэ ябаһан байха. «Толстой намайе хуһан тужа руугаа сэнгэхээ абаашаба. Канава, шалааг дээгүүр тэрэ залуу солбоноор һүрэжэ гарана. Хуһанай набша мүшэр һэгсэржэ, бороогой дуһалнуудые толгой дээрээ адхаруулна, эрхим һайнаар хөөрэнэ... Хуһануудай атлас сагаахан, шингтэйшэг эшэнүүдые урихан гараараа хөөрхэшөөн эльбэнэ...» —гэжэ «Лев Толстой» гэһэн очерк соогоо Горький бэшээ бэлэй.

«Анна Каренина» соо харуулагдаһан Калиновая нуга урдамнай зэнхынэ.

Л. Н. Толстойн гэр-музей тээшэ ошоё. «Нарһата» гэжэ газарта Лев Николаевичын дуралдаг скамейкые һонирхон харанабди. Сагаан хүһаар оройдоош шулангүйгөөр, тэрэ зангаарнь хэһэн энээхэн скамейкэ дээрэ Толстой амаржа һуудаг, энээгүүр үхибүүдээ наадхуулдаг, заримдаа ном уншажа һуудаг байгаа. Гэр-музейн үүдэн тушаа «Үгытэйшүүлэй модон» гэжэ нэрлүүлһэн урагшаа найгашаһан, үтэлшэһэн вяз модон холоһоо дархайн харагдана. Энэ модон доро таряашад ерэжэ һуудаг, дуу дууладаг, зоболон гашуудал тухайгаа Толстойдо хөөрэжэ үгэдэг байгаа.

Толстой Ясная Полянын таряашадай үгытэй ядуу байдалые нюдөөрөө харахадаа ехээр сэдьхэлээ үбдэдэг, тэдэндэ туһалдаг, элдэб һайн зүбшөөлнүүдые үгэдэг, хатуу засагай урда тэдэниие үмөөрдэг байгаа. Үдэр бүхэндэ Толстойн гаража ерэхые хүлеэжэ, дүүрэн таряашад вяз модон доро обоорон байдаг һэн гэжэ уранзохёолшын ехэ хүбүүн Сергей Львович гэр бүлынгөө байдал тухай очерк соогоо бэшэнэ.

Л. Н. ТОЛСТОЙН ГЭР-МУЗЕЙ

Урдамнай хажуу тээгээ верандатай, үүдэи тушаагаа заахан террасатай хоёр дабхар гэр байна. Энэ Толстойн гэр-музей. Энэ гэр-музейн 11 гол таһалганууд агууехэ уранзохёолшын ажабайдалай арюун нангин гэршэ мүн болоно. Энээхэн гэр соогоо Толстой таби гаран жэл һуугаа. Агууехэ Октябрьска революциин түрүүшын жэлнүүдһээ абан Л. Н. Толстойн гэр болоод бүхы усадьба Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын анхаралаар хүреэлэгдээ һэн.

1940 ондо энээхэн музейн бүхы портредүүд Москвагай эрхим реставраторнуудаар шэнэлэгдэн хуушан түхэлдөө оруулагдаһан юм.

1941 оной октябрийн 29-дэ ородой болон дэлхэйн культурын нангин гуламта — Ясная Полянада фашистска бузар этэгээдүүд добтолон оробо. Гэр-музей соо гитлеровскэ солдадууд ба офицернүүд байрлаба. Тэдэ шунахай зэрлигүүд музейе һандаргаһан, 103 үнэтэ экспонадуудые тоножо абаашаһан байгаа. Ясная Полянаһаа Томск городто саг соонь зөөжэ абаашаһан музейн ехэнхи зүйлнүүд, тэрэ тоодо 23 мянгаһаа дээшэ том ном бүтэн үлөө һэн.

Ясная Полянаһаа тэрьедэжэ ошоходоо гитлеровецүүд агууехэ ород арадта, тэрэнэй түрүү культурада дураа гутажа, Л. Н. Толстойн гэрые үгы хэхэ гэһэн харата муухай хэрэг үүдхэбэ. Тэдэ бузар этэгээдүүд музейн гэрэй хоёрдохи дабхартахи гурбан таһалга соо түүдэг табиба. Советскэ Армиин эдэбхитэй добтолго, нютагай ажалшадай ба музейн хүдэлмэрилэгшэдэй оролдолгын ашаар музей абаргдаа һэн.

1942 оной май һарада гэр-музей шэнэдхэн заһагдажа, дахяад хүдэлмэрилжэ захалаа һэн. Мүнөө энэ гэр-музейн таһалга соогуур ябая.

Богоһо алхаад, гэртэ ороодхиходо, элдэб хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн дүүрэн номуудтай гурбан хуһан шкаф харагдаха. Эдэ шкафууд үүдэн хоёрой хоорондо ханада хара арһан сүүмхэ үлгөөтэй. Газетэ, журналнууд, Толстойе бүхы дэлхэйн булан тохойнуудтай холбожо байдаг тоогүй олон бэшэгүүдые почтоһоо энэ сүүмхэ соо хэжэ асардаг байгаа. Пеэшэн тушаа табяатай шэлэмэл шкаф соо Толстойн агнуурайн хэрэгсэлнүүд хадагалаатай.

Гэшхүүрээр хоёрдохи дабхарта гаранабди. Эндэ коридор соо XVIII зуун жэлэй хуушанай часы харанабди. Энэ часые Толстойн үбгэ эсэгэ худалдажа абаһан юм гэдэг. Юуниинь гайхалтайб гэхэдэ, энэ часы мүнөөшье ябадаг, һайханаар жэнгирдэг, час минута, секунда харуулхаһаа гадна, үшөө һара үдэрые харуулдаг байна. Коридор сооһоо гэр-музейн эгээ ехэ таһалга — зал-столоводо оронобди. Гэрэй тэг дунда эдеэнэй ута стол. Стол дээрэ—самовар, эдеэнэй амһартанууд, стол тойроод венскэ стулнууд. Ханаар—Толстойн өөрынь болоод гэр бүлэнэрэйнь портредүүд. Үүдэнэй хоёр талада—хоёр рояль. Хүгжэмшэдые шагнажа, Толстой эндэ һуудаг байгаа. Толстой бүхы наһаарaa классическа хүгжэмдэ, арадай дуунда, хатарта дуратай байгаа. «Манай юрын деревниин дууһаа һайхан юумэ хаанаш үгы»,—гэжэ ажабайдалайнгаа һүүлэй жэлнүүдтэ тэрэ хэлэдэг һэн.

Энэ зал соо Лев Николаевичын мэндэ байхада ородой культурын, искусствын, наукын элитэ ехэ ажал-ябуулагшад: Тургенев, Короленко, Стасов, Лесков, Чехов, Фет, Крамской, Репин, Нестеров, Трубецкой, Танеев, Мечников болон бусад ороһон байдаг. Максим Горький Ясная Полянада хоёр удаа ерээ һэн. Эндэ мүн Баруун ба Зүүн гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд ороһон байна. Россиин хуби заяан тухай, хүн түрэлхитэн тухай, культурын ба искусствын зорилгонууд тухай халуун арсалдаан энэ таһалга соо болодог байгаа. Эдэ хөөрэлдөөнэй, арсалдаанай түлэбтэ Толстой ходо байлсадаг һэн гээ.

Зал соогуур саашалхада наран талын багахан таһалга—гостина болодог. Энэ таһалга Толстойн эхэнэр Софья Андреевнагай ажабайдалтай нигта холбоотой. Үүдэнэй баруун талада сонхо тушаа углуу-да Софья Андреевна багахан стол дээрэ үбгэнэйнгөө зохёолнуудые буулган бэшэжэ һуудаг бэлэй. Л. Н. Толстойтой 48 жэл һууха үедөө Софья Андреевна тэрэнэй гүн ехэ творческо ажалай эгээн дүтын туһалагша байгаа.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс дүүрэбэ

ВАРШАВА, сентябриин 3. (ТАСС). Студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн III конгресс үсэгэлдэр үдэшэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. МСС-эй гэшүүд болоһон бүхы студентнүүдэй организацинуудай түлөөлэгшэд студентнүүдэй Уласхоорондын союзай соведэй шэнэ составта оролсоно.

Студентнүүдэй Уласхоорондын союзай гүйсэдкомые 22 хүнэй составтайгаар һунгаха тухай МСС-эй соведэй сессиин шиидхэбэри конгрессэй түгэсхэлэй заседани дээрэ баталагдаба. МСС-эй президентээр Д. Берлингуэр (Итали), вице-президентнүүдээр—Хитадай, Эквадорой, Канадын ба СССР-эй түлөөлэгшэд һунгагдаба. МСС-эй генеральна секретаряар Иржи Пеликан (Чехословаки) һунгагдаба.

Тэрэнэй һүүлээр конгресс хадаа студентнүүдэй Уласхоорондын союз тушаа конгрессэй комиссинуудаар зохёогдоһон дурадхалнуудые баталан абаа.

Конгресстэ хабаадагшад «Студентнүүдэй мүнөө үеын байдал, студентнүүдэй хэрэглэмжэ ба тэдэнэй интересүүдые хангахын түлөө тэмсэлдэ студентнүүдэй Уласхоорондын союзай ба студентнүүдэй организацинуудай зорилгонууд» гэһэн МСС-эй гүйсэдкомой элидхэл тушаа резолюциие нэгэн һаналаар баталан абаба.

Һүүлэй жэлнүүдтэ студентнүүдэй шухала хэрэглэмжэ ба эрилтэнүүдые хамгаалхын түлөө, студентнүүдэй хани барисаа ба нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхэ ябадалда зорюулагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхын түлөө студентнүүдэй Уласхоорондын союзай, студентнүүдэй национальна ба нютагай организацинуудай ажал-ябуулгань саашадаа эдэбхитэй болоо гэжэ конгресс ханалтатайгаар тэмдэглэнэ.

Үгэ хэлэхэдээ, делегадууд ба адаглагшад һайн һайхан ерээдүй болохо юм гэжэ найдаһанаа мэдүүлээ, студентнүүдэй хэрэглэмжэ хангахын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэжэ үргэлжэлхэ гэһэн студентнүүдэй организацинуудай эрмэлзэлгэ тухай мэдүүлээ.

Бүхы дэлхэйн студентнүүд хадаа студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн III конгрессто хандаһан хандалга нэрьемэ, үни удаан замхашагүй альгаташалган доро түгэсхэлдөө абтаба.

Германиин эб найрамдалай ба национальна нэгэдэлэй түлөө

Чехословакиин эб найрамдалай тала баригшадай комитедэй президиумэй заседани

ПРАГА, сентябриин 3. (ТАСС). Чехословакиин эб найрамдалай тала баригшадай комитедэй президиумэй үргэдхэгдэһэн заседани болобо. Германска асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ тухай элидхэлые комитедэй түрүүлэгшэ Анежка Годинова—Спурна хэбэ.

Президиум хадаа германска асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ талаар ниитэ республиканска съездые октябриин 11-дэ Прагада зарлаха гэһэн шиидхэбэри абаһан байна. Съездын хүдэлмэридэ 5 мянган делегадууд, энэ асуудалые түргэнөөр шиидхэхэ гэжэ шууд хүсэһэн оронуудай делегацинууд съездын хүдэлмэридэ хабаадалсаха.

Тус президиум чехословацка арадта хандаһан хандалга баталан абаа. Тэрээн соогоо чехословацка арад өөрынгөө единэ, бэеэ даанхай, демократическа ба эб найрамдал хүсэгшэ гүрэн байгуулха ябадалдань германска арадта туһалха гэһэн Чехословакиин ажалшадай үнэн зүрхэнэй амаршалгые мэдүүлхэ, съездэдэ эдэбхитэйгээр оролсохо гэжэ национальна фронтын бүхы организацинуудые, бүхы арадые уряална.

Голландиин ажалшад өөһэдынгөө эрхэнүүдэй түлөө тэмсэнэ

ГААГА, сентябриин 4. (ТАСС). Голландска хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, промышленностиин элдэб олон һалбаринуудай хүдэлмэришэд һүүлэй үедэ сэрэгэй бэлэдхэлдэ эсэргүү, реакциин дура зоргоороо аашалалгада эсэргүү, эрид шангаар тэмсэнэ.

Салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай хүдэлмэришэдэй эрилтэнүүд улам ехэ хэмжээтэй боложо байна гэжэ «Де Ваархейд» газетэ мэдээсэнэ. Түрүүшын зүйлнүүдтэ оронойэлдэб янзын предприятинууд дээрэ забастовконууд болоно. Гаваниин хүдэлмэришэд Амстердамда забастовко хэбэ, Гаагада барилгын хүдэлмэришэд забастовко эмхидхэһэн байна. Роттердамда богони болзор соо трамвайшнгууд ба городой гаваньдахи «Меллер» предприятиин хүдэлмэришэд хүдэлмэреэ зогсообо. Заандамендахи «Хилле» фабрикын хүдэлмэришэд тэрэшэлэн забастовко хэһэн байна.

Транспортнигуудай союз хадаа хүдэлмэришэдэй эрхэ сүлөөгэй түлөө, салин хүлһэ дээшэлүүлхын түлөө хүдэлөөндэ эрид шангаар оролсохо гэһэн уряагайгаар Голландиин гаваньнуудай бүхы хүдэлмэришэдтэ хандаба. Хандалга соонь нигэжэ хэлэгдэнэ: «Гансахан тэмсэлэй нэгэдэлэй туһаламжатайгаар бидэнэр амжалта туйлажа шадахабди. Роттердамай ба Амстердамай грузчигууд энээниие нэгэтэбэшэ харуулаа. Профсоюзуудай зэргэдэ ородог гү, али үгы бүхы хүдэлмэришэд эзэдэй түсэбүүдтэ эсэргүү единэ фронтдо хабаадаха, салин хүлһэ дары дээшэлүүлхэ эрилтэ табиха ёһотой».

Баруун Германидахи һунгалтын урда тээ

Нэгэдэлэй, эб найрамдалай ба сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэ немецүүдэй союзай хандалга

БЕРЛИН, сентябриин 4. (ТАСС). Дюссельдорфһоо АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, эб найрамдалай, нэгэдэлэй ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байгаа немецүүдэй союзай правлени сентябриин 6-да Аденауэрэй правительствода эсэргүү бундестагта голосовани хэхэ гэһэн уряатайгаар Баруун Германидахи урдын бүхы солдадуудта хандаһан байна.

Баруун Германиин хүтэлбэрилэгшэ политигууд ерээдүйн заналтые хараха дурагүй байна, Германиие сэрэгэй союзуудтай холбохо гэжэ нэгэн талаһаа шунахайран оролдоно. Эдэ политигууд тодо болоһон түүхын бодото урогуудһаа ямаршье тобшолол хээгүй байна. Манай арад улам ехэ зоболон үзэг лэ гэжэ бодоогүй һаамнай, энээниие мүнөөдэр мартажа болохогүй.

Орониие милитаризацилгын политика баруун гарманска хүн зоной ажаһууха үндэһэ һууринуудые эбдэнэ гэжэ уряа соонь саашаа тэмдэглэгдэнэ.

Корейдэ сэрэгэй пленэйхидые репатриацилга

ПЕКИН, сентябриин 3. (ТАСС). Кэсонһоо Синьхуа агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр корейско-хитадай тала хадаа сэрэгэй 300 пленэйхидые, тэрэ тоодо корейскэ национальностиин 200 хүнүүдые, корейскэбэшэ национальностиин 100 хүнүүдые репатриировалба. Корейскэбэшэ национальностиин сэрэгэй пленэйхидэй дунда—89 американецууд, 5 англичанинууд, 6 канадецууд байлсана.

Нүгөө тала хадаа корейскэ Арадай армиин составһаа сэрэгэй 2.399 пленэйхидые репатриировалба.

Итало-югославска харилсаанууд тушаа

РИМ, сентябриин 3. (ТАСС). Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министерство югославска хилые итальянска харуулшадай дабаһан тушаа югославска правительствын протестын нотодо харюу үгөө гэжэ АНСА агентство мэдээсэнэ. Итальянска правительство энэ мэдээсэлые буруушаана, ямар нэгэн инцидент хэхэ ябадалһаа зайсаха гэһэн шанга приказ итальянска сэрэгүүдтэ үгтөө гэжэ мэдүүлнэ.

ПАРИЖ, сентябриин 3. (ТАСС). Италиин правительствын ба Югославиин правительствын хоорондо сентябриин 1-дэ нотонуудые андалдан абалсаһанай һүүлээр, политическэ оршон байдал эрид шангаар хубилаа, хоёр таланууд эб найрамдалда аюул тохёолдуулжа байһанаа хоюулан мэдүүлээ гэжэ Франс Пресс агентствын римскэ корреспондент мүнөөдэр мэдээсэнэ.

ПАРИЖ, сентябриин 4. (ТАСС). ТАНЮГ гэжэ Югославска агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, итальянска сэрэгүүд итало-югославска хилэ дээрэ бэхижүүлгэнүүдые барижа байна гэжэ Франс Пресс агентство дамжуулна.

Горицын райондо итальянска сэрэгүүд илангаяа олон байна, энэ райондо хилын дэргэдэ танкнуудай байһаниинь харагдаа гэжэ радио мэдээсэбэ.

США-гэй, Англиин, Франциин ба Югославиин сэрэгэй түлөөлэгшэдэй зүблөөн Вашингтондо болобо

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 4. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын вашингтонско корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Югославиие «хамгаалга тухай» асуудалаар Югославиин түлөөлэгшэдтэй гурбан гүрэнэй сэрэгэй түлөөлэгшэдэй хэһэн зүблөөнэй дүүрэһэн тухай сентябриин 3-да тусхай нюурнууд мэдээсэбэ. Энэ зүблөөн августын 24-дэ эхилээ, Холбоото Штадуудай, Англиин, Франциин ба Югославиин дээдэ тушаалта офицернууд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

«Новое время» журналһаа абтаба.

«Адли тэгшэ эрхэ ба арга боломжо»
Бор. Ефимовэй зураг.

АГЫН ҺОНИНУУД

КОЛХОЗУУД АВТОМАШИНАНУУДЫЕ АБАНА

Округой колхозуудай автомобильна парк жэлһээ жэлдэ олошорно. Һаяшаг Харашэбэрэй сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхоз «Победа» маркын хүнгэн машина абаба.

Мүн Агын районой Хрущёвой нэрэмжэтэ колхоз «Москвич» гэжэ маркын хүнгэн машина абаа. Энэнь тус артелиин 9-дэхи машина болоно. Сталинай нэрэмжэтэ, «Комсомол» колхозууд «ГАЗ—51» маркын ашаанай машинануудые абаһан байна.

ШЭНЭ БИБЛИОТЕКЭНҮҮД

Округ дотор культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай тоо улам олошорно. Мүнөө округ дотор 3 районно библиотекэнүүд, арба гаран хүдөөгэй ба колхозуудай библиотекэнүүд бии.

Һаяхан Могойтын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ ба Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта шэнэ библиотекэнүүд нээгдэбэ. Тэрэ библиотекэнүүдтэ хэдэн зуугаад уранһайханай, политическэ ба научна номууд тсологдоно. Библиотекын хүдэлмэрилжэ эхилһэн үдэр тус артелиин гэшүүд, багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд олоороо ерэжэ, шэнэ номуудые абаа.

НАУЧНА СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ АГИНСК ТОСХОНДО БОЛОБО

Агинск тосхондо Читын эпидемилогиин, минпробиологиин ба ариг сэбэрэй институдай нүүдэл заседани болобо. Тус заседанида округой элүүрые хамгаалха эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, врачууд болон бусад олон тоото медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаа.

Хабаадалсагшад М. Маманчунова «Мичурин-Павловай һургаалай ёһоор инфекционно патологи», «Павловай һургаалай ёһоор бруцеллезые аргалалга» гэһэн ба бусад темэтэй хэдэн олон научна элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Заседани округой культурна ажабайдалда ехэхэн событи болобо.

БМАССР-эй АРТИСТНАРАЙ ГАСТРОЛЬНУУД

Һаяхан БМАССР-эй гүрэнэй драматическа театрын бүлэг артистнар округто гастрольдо ерэһэнээ бусаба. Тэдэнэр округой тосхонуудта, колхозуудай центрнүүдтэ олон дахин концерт, наада харуулаа. Округой ажалшад артистнарай харуулһан Сталинска шэнгай лауреат, драматург Мухтаровай «Булын нэрэ хүндэ», Г. Ярославай «Алтан бүргэд доро», Н. Балданогой «Агууехэ түүдэгэй дүлэн» гэжэ пьесэнүүдые, хэдэн дуунуудые, шүлэгүүд болон танцануудые ехэ һонирхолтойгоор хараһан ба шагнаһан байна. Артистнар Ц. Шагжинай, Халтагаровагай, Дондуковой, Лсевой ба бусад артистнарай һайнаар наадалгые концерт харагшад ехэ халуунаар угтаа.

ТҮРҮҮ МАШИНИСТ

Могойтын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз округ соогоо ехэхэн малажалтай колхозуудай нэгэн юм. Мүнөө артелиин фермэнүүд дээрэ 30 мянга шахуу толгой элдэб түрэлэй мал тоологдоно. Малдаа гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэлсэхын түлөө түрүү машинистка Удбылма Санжаева горьтойхон оролдолго гаргана. Энэ машинистка үбһэ хуряалгын эхилһэнһээ хойшо тракторна агрегадаараа 1800 гектар үбһэ сабшажа, даалгабаряа хоёр дахин шахуу үлүүлэн дүүргэжэ байна.

Хуряалгын дүүрэтэр нүхэр Санжаева 2000 га үбһэ сабшаха уялга абаһан байха юм.

Ц. Мункуев.

Шэнэ мэргэжэлтэд

Российска Федерациин Элүүрые хамгаалгын министерство Новосибирскэ, Омско, Томско, Иркутска ба Казанска медицинскэ институдуудые дүүргэһэн 24 врачуудые манай республикада ажаллахаар эльгээбэ.

Ерэһэн мэргэжэлтэд санитарно-эпидемилогическа станцида, аймагай элүүрые хамгаалгын таһагые даагшанараар, республикын больницануудай дэргэдэ ба аймагуудай участково врачаар хүдэлмэрилхөөр гаргагдаа. Тэрэшэлэн үшөө 19 мэргэжэлтэд ерэхээр хүлеэгдэжэ байна.

Түрүү продавец

Книготоргын номой № 1 центральна магазинай № 1 киоск (продавецынь Макиенко) һара бүхэнэй гөө түсэбые үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, август һарынгаа түсэб 200 процент дүүргээ.

Нүхэр Ф. Макиенко худалдан абагшадай захяагаар культтоварнуудые ба номуудые саг соонь асаржа, тэдэнэй эрилтые таһалгаргүйгөөр хангадаг заншалтай. Энэ һара ба үдэрэйнгөө даалгабари үлүүлэн дүүргэлгэдэнь ехээр [illegible] лөөлнэ.

Мүн тус магазинай киоскерн—Валентина Пасечникова Ра Балембах хоёр һарынгаа даалгабариие 190—200 процент хүрэтэр дүүргэжэ, бусадта ажалай һайн жэшээ харуулна.

Эд бараан улам элбэгжэхэнь

«Бурмонкоопсоюз» аймагуудай ажалшадые үргэн хэрэгсэлэй эд бараагаар гүйсэд хангахын тула [illegible]той хүдэлмэри хэнэ. Һүүлэй [illegible]нүүдтэ 850 оронууд ба миллион үлүү түхэригэй элдэб эд бараа республикын аймпотребсоюзуудта үгтөө. Мүн «М—72» гэжэ маркын 3 хүнэй һууритай 15 мотоцикл модхогдоһон колхозуудай түрүү шэнэртэ худалдагдахаар эльгээгдэбэ.

Һаяар «Бурмонкоопсоюз» 10 миллион түхэригэй торго, ноохон [illegible] трикотажна зүйл, элдэб янзын [illegible]тал болон үргэн хэрэглэлэй бүхы эд бараа, мүн патефон, радиоприёмник, репродуктор гэхэ мэтэ культурна хэрэгсэлнүүдые абаха хүлеэжэ байна. Абтаһан товарнуудай ехэнхинь аймагуудай магазинуудта наймаалагдаха юм.

Ж. Ринчинов.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ.

Мүнөөдэр КИНОТЕАТРНУУДТА

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «А[illegible] смелых» (12, 14, 16, 18, 20 ба 2[illegible]

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — Адм[illegible] Ушаков» (11 ба 13 ч.), «Парень нашего города» (15, 17 ба 21 ч.), «[illegible] мушкетера» (19 ба 23 ч.).

«ХРОНИКА» кинотеатрта—«В джунглях» (13, 15 ба 17 ч.), «Сила жи[illegible]» гэжэ документальна фильм (19 [illegible]) «Пекарь императора» (20 ч. 30 м. [illegible] 22 ч. 30 м.).

Л. Н. Толстойн дурасхаалта газарнуудаар

(Түгэсхэл)

Гостинатай зэргэлһэн ехэ итальянска сонхотой, балкон дээрэ гараһан үүдэтэй таһалга — Лев Николаевичын кабинет. Энэ кабинет соогоо дээрээ һайса үрэгдэһэн ногоон сэмбэ няалтатай, гурбан һугалгатай бэшэгэйнгээ столдо һуужа, «Эдир наһан», «Гэр бүлын жаргал», «Педагогическа статьянууд», «Тихон Маланья хоёр», «Поликушка», «Хаджи-Мурат» болон бусад олон зохёолнуудаа бэшээ һэн. Энэ таһалгын бүхы юумэнүүд Толстойн наһан соогоо хэрэглэһэн зүйлнүүд байха. Стол дээрэхи бэхын прибор, ручка, карандашууд, донгорог хутага, пресс-папье, —булта Лев Толстойн бариһан юумэнүүд.

Бэшэгэй столой саанахана ханын тэндэ клеенкоор бүреэтэй хуушанай диван байна. Энэ диван дээрэ Лев Толстой, тэрэнэй эгэшэ дүүнэр, хүүгэдынь түрэһэн түүхэтэй. Энэ диваниинь «Бага наһан», «Помещигэй үглөө», «Гэр бүлын жаргал», «Дайн ба амгалан байдал», «Анна Каренина», «Дурдалганууд» гэхэ мэтын зохёолнууд соо харуулагдаһан байдаг. Ханада сонхо тушаа И. С. Тургеневэй, Н. А. Некрасовай, А. А. Федэй фотографинууд үлгөөтэй. Мүн эндэ «Современник» журналай сотруднигууд—бүлэг уранзохёолшод: Гончаров, Григорович, Дружинин, Островский, Толстой, Тургенев гэгшэдэй хамта абхуулһан фотографи үлгөөтэй. Энэ фотографи Толстойн үүсхэлээр абхуулагдаһан байгаа.

1910 оной октябриин 27-ной һүни Ясная Полянаяа орхижо ошохынгоо урда тээхэнэ Лев Толстой энэ кабинет соогоо хэдэн час байһан байна. Эндэ хагасалгынгаа мэндые һамгандаа бэшээ һэн. Ошохынгоо урда тээхэнэ уншаһан номынь — Ф. М. Достоевскиин «Ахадүү Карамазовтан» түхэреэн стол дээрэнь үлөө һэн. Кабинедһээ гаража ошоходоо Толстой бэшэгэйнгээ стол дээрэ носожо байһан шубуун дэнгээ унтараагаа һэн, түүнһээ хойшо тэрэ дэнгые хэншье носоогоогүй. Кабинедэй бүхы байра байдал Толстойн мэндэ байхада ямар байгаа һэм, тэрэл зандаа манда харагдана. Толстой һаяхан лэ энэ кабинедһээ гаража ошоо гэжэ һанахаар!

Секретариин таһалга. Сонхо тушаа заахан стол дээрэ «Ремингтон» маркын бэшэгэй машина табяатай. Эндэ Толстойдо ерэһэн бэшэгүүд, номууд, газетэ, журналнууд асарагдадаг байгаа. Дэлхэйн бүхы тээһээ ерэһэн 50 мянган бэшэгүүд архивта хадагалаатай. Һүүлшын жэлдэ Толстойн секретарь байһан, мүнөө музейн сотрудник Валентин Федорович Булгаков маниие дахуулан музей харуулна. Энэ—бууралтаһан үһэтэй, нюдэндөө шэлтэй, жараад наһанай хүн. «Толстойн хажууда байжа, ойрохон зуурашье һаа хүдэлмэрилһэн золтойб», — гэжэ Валентин Федорович хөөрэнэ.

Секретарска сооһоо библиотечнэ таһалгада оронобди. Энэ таһалга соо 8 шкаф ном байна. Хамта дээрээ яснополянска гэр соо 28 шкаф ном бии юм. Энэ библиотекэ соо ород, англиийска, французска, немецкэ, итальянска, швецкэ, японско, греческэ сербскэ болон бусад хэлэн дээрэ номууд бии. Толстой айхабтар ехээр уншадаг байһан юм. Тэрэ аяар 9 хэлэ мэдэдэг һэн. Нилээд олон номууд ородой ба хариин гүрэнэй уранзохёолшодой, эрдэмтэдэй бэлэглэһэн номууд. Зуража, тэмдэглэжэ байжа Толстойн өөрынь уншаһан Марксай «Капитал» эндэ бии.

Нэгэдэхи дабхарта түхэреэн үһээтэй таһалга байдаг. Энэ таһалгадаа Лев Толстой угаа дуратай байгаа һэн. Энэ таһалгань хорёод жэл соо Толстойн хүдэлмэриин кабинет байһан юм. Эндээ хүдэлмэрилжэ һууһаар И. Е. Репин Толстойе зураһан байха. Энэ түхэреэн үһээтэй таһалга соогоо Лев Толстой «Дайн ба амгалан байдал» гэжэ романайнгаа түсэб һанаһан, мүн эхиень бэшэһэн байна. Эндэ «Эзэн ба барлаг», «Искусство гээшэ юун гээшэб», «Амиды үхэли», «Крейсеровэ соната» гэһэн мүнхэ зохёолнуудаа бэшээ һэн.

Агуухэ Толстойн ажаһууһан гэр соогуур ябажа гарабабди. Хэды дурасхаалта гэр бэ даа энэ!

Заха хизааргүй үргэн советскэ Эхэ ороной бүхы булан тохойһоо, мүн хилын саанаһаашье элдэб мэргэжэлтэй хүнүүд Ясная Полянада ерэжэ, алдарта уранзохёолшын ажаһууһан, гайхамшагта зохёолнуудые байгуулһан дурасхаалта газарыень, оршон тойронхи байдалыень һонирхон харана.

Л. Н. ТОЛСТОЙН ЛИТЕРАТУРНА МУЗЕЙ

Һөөг бургааһан соо, таримал модон соо оршоһон хоёр дабхар сагаан гэр. Энэ — литературна музей гээшэ. Энэ гэр соо 1859 онһоо 1862 он болотор Л. Н. Толстойн таряашадай үхибүүдтэ зорюута нээһэн һургуули байһан юм. Энэ литературна музейн арбаад таһалганууд соо ородой агууехэ уранзохёолшын творчество тухай стендүүд, Лев Толстойн бусад олон ородой болон хари гүрэнэй уранзохёолшодтой барисаа холбоон тухай материалнууд, Толстойн рукописьнууд, автографууд, бэшэгүүд. Толстойдо бэлэглэһэн олдоо уранзохёолшодой, эрдэмтэдэй номууд, мүн Толстойн автографтайгаар хэдэн олон хүнүүдтэ бэлэглэһэн номууд эндэ бии. Лев Николаевич Толстойн Советскэ Союзай болон дэлхэйн хэдэн зуугаад хэлэн дээрэ хэблэгдэн гараһан зохёолнуудые эндэ харанабди. Манай бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдажа гараһан «Хаджи-Мурат» гэжэ номшье эндэ байна. Ородой болон советскэ уранзураашадай Толстойн зохёолнуудые иллюстрировалһэн айхабтар олон зурагууд ханаар үлгөөтэй. М. И. Калинин С. А. Толстая хоёрой терраса дээрэ сайлажа һууһынь харуулһан 1919 оной фильмын кадр литературна музейдэ хадагалагдадаг.

Л. Н. ТОЛСТОЙН МОГИЛА

Л. Н. Толстой 1910 оной октябриин 27-ной һүни Ясная Полянаһаа бусалтагүйгөөр гаража ошоод, ноябриин 7-до Данково-Смоленскэ түмэр замай Астапово станциин начальник Иван Иванович Озолинойдо наһа бараа. Лев Толстойн хуурсагые Ясная Полянада асаржа, ноябриин 9-дэ «Старый заказ» гэдэг ой соо Толстойн өөрынь зааһан газарта хүдөөлүүлээ һэн. Лев Николаевич бүхы наһан соогоо церковьтэ эсэргүү тэмсэл ябуулһан, церковно ёһололгүйгөөр, ямаршье үгэ хэлэлгэгүйгөөр хүдөөлүүлээрэйгты гэжэ амиды ябахадаа захиһан байгаа.

Л. Н. Толстойн могила тон эгээлэй. Жэгдэлэнхэй тэгшэхэн талмай дээрэ тэбхэрхэн, жабданай зэргэ шорой обоолонхой. Дээрэнь сэсэг ургана. Памятник гү, гоё хорёо байгуулхые Толстой амидыдаа хориһон байгаа.

«Лев Толстой наһа бараба. Уранзохёолшо байһан тэрэнэй бүхэдэлхэйн удхашанар, ухаан бодолто ба номногшо гэһэн тэрэнэй бүхэдэлхэйн алдар соло, тэрэншье, нүгөөдэншье, ородой революциин дэлхэйн удхашанарые, өөрынхеэрээ тодорхойлно.

...Толстой —уранзохёолшо Россидашье тон үсөөнхидтэ мэдээжэ. Тэрэнэй агууехэ зохёолнуудые бодотоорнь бүгэдэнэй болгохын туладa, миллион ба арбаад миллион хүн зониие харанхы, дарагданги ба үгытэй байдалда байхаар, каторжна ажал хэхээр баадхадаг тиимэ общественнэ байгуулалтада эсэргүү тэмсэл ба тэмсэл, социалистическэ урбалта хэхэ хэрэгтэй»*), — гэжэ «Лев Толстой» гэһэн статья соогоо 1910 ондо В. И. Ленин бэшээ һэн.

Россин пролетариат таряашан ангитай хамта Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро 1917 оной октябрьда тиимэ урбалта хэжэ, тэрэ гэһэнһээ хойшо ород арадай агууехэ хүбүүнэй уран зохёол бодотооро бүхы хүн зондо мэдээжэ болоо һэн.

Г. МОСКВА.

Гунга Чимитов.

*) В. И. Ленин. Зохёолнууд, 4-дэхи хэблэл, 16-дахи том, 293-дахи нюур.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10.17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности —4-52, мест. информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00619. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.